

20

VUOSIKERTOMUS

23

KORKEIN OIKEUS
VUOSIKERTOMUS
2023

SISÄLTÖ

- 6** Presidentin katsaus
Tatu Leppänen
- 12** Muuttuvaa ja muuttumatonta korkeimman oikeuden työssä
Juha Häyhä
- 24** Maa-oikeusasiat korkeimmassa oikeudessa
Heikki Heino ja Eva Tammi-Salminen
- 36** Korkeimman oikeuden kansainvälinen yhteistyö
Tatu Leppänen
- 44** Kansliapäällikön katsaus
Wilhelm Norrman
- 50** Ennakkoratkaisupyyntö Euroopan unionin tuomioistuimelle
- 52** Overview by the President
Tatu Leppänen
- 58** Annetut lausunnot
- 60** Vierailut ja tapahtumat
- 62** Tilastot / Statistics
- 68** Henkilökunta 31.12.2023

korkeinoikeus.fi @korkein_oikeus

Valokuvat **Anton Sucksdorff**
Ulkoasu **Dog Design**

PRESIDENTIN KATSAUS

Vuosi 2023 oli edelleen maailman konfliktien raskauttama. Lähellämme Ukrainassa jatkui toista vuotta Venäjän verinen hyökkäyssota, jolle loppua ei ollut näköpiirissä. Lähi-idässä jännitteet purkautuivat jälleen kerran terroritekoina ja niihin vastanneina sotatoimina. Ylipäätään vastakkainasettelu kasvoi maailmalla, eikä sen liennyttämiselle juuri näyttänyt jäävän sijaa. Suomessa asiat olivat melko hyvin, mutta Suomikin vaikutti NATO:n tuoreena jäsenmaana olleen erilaisen hybridivaikuttamisen kohteena.

Näissä tilanteissa Suomen viranomaiset ja poliittinen johto reagoivat nopeasti ja päättäväisesti, mutta laillisuusperiaatetta noudattaen, varsin ajantasaisen lainsäädännön pohjalta. Oikeusvaltiossa päätösten laillisuutta voitiin kontrolloida etukäteen laillisuusvalvonnan keinoin, ja päätösten jälkeen oli käytettävissä mahdollisuus riitauttaa ne riippumattomissa tuomioistuimissa.

Kaikkea julkista vallankäyttöä voidaan asiaperustein kriittisesti arvioida, mutta julkisessa keskustelussa ei kokonaan välttytty ylireagoineilta tai kärjistetyiltä ilmauksilta. Laillisuudesta ja oikeusvaltioperiaatteesta kiinni pitäminen onkin helppoa tavanomaisissa olosuhteissa, mutta erityisen tärkeää se on tilanteissa, joissa niitä testataan. Muutoin lopulta vaarannettaisiin juuri ne perustavanlaatuiset arvot, joita oltiin puolustamassa.

Päivänselvää on, että korkein oikeus ja muut riippumattomat tuomioistuimet ratkaisevat niiden käsiteltäväksi saadetut asiat vain

lain ja oikeudellisten perusteiden sekä kussakin asiassa esitetyn näytön perusteella – aivan riippumatta siitä, kuinka kiivas julkinen keskusteluilmapiiri asian ympärillä pyörii. Tuomioistuimia velvoittavat myös kansainväliset ihmisoikeussopimukset sellaisina kuin niitä on ihmisoikeuksien valvontakäytännössä sovellettu. Keskeistä muun ohella on, että ihmiset ovat yhdenvertaisia lain ja tuomioistuimen edessä ja että jokainen voi tähän luottaa, taustastaan riippumatta.

Tuomioistuinten toimintaedellytyksissä tapahtui myönteistä kehitystä kertomusvuonna. Edellisenä vuotena oli annettu kautta aikojen ensimmäinen valtioneuvoston selonteko oikeudenhoidosta, jossa koko oikeuslaitoksen taloudellisten resurssien, erityisesti pysyvien määrärahojen puutteellisuus tunnustettiin. Tämän pohjalta sekä edellinen että nykyinen hallitus kasvattivat tuomioistuinten ja muun oikeuslaitoksen taloudellisia kehyksiä, valtiontalouden vaikeasta tilanteesta huolimatta. Resurssilisäys oli välttämätön ja merkittävä, vaikka selonteossa todettua vajausta ei vielä kokonaan kurrottukaan umpeen. Seuraavaksi on tuomioistuinlaitoksen tehtävä suunnata nämä resurssit tarkoituksenmukaisella tavalla ja hoitaa rekrytoinnit hyvin. Määrärahojen turvin tuomioistuinten määräaikaista henkilökuntaa voidaan vakinaistaa ja rekrytoida uutta henkilökuntaa.

Oikeuslaitoksen kehittäminen lähti muutoinkin määrätietoisesti liikkeelle vuonna 2023. Oikeusministeriö asetti helmikuussa laajan Oikeuslaitostyöryhmän (Oikeusvaltion takeet ja oikeuslaitoksen kehittäminen -työryhmä), jonka toimikausi kestää aina vuoden 2027 loppuun. Työryhmällä on kattava tehtävä pohtia oikeuslaitoksen kehittämistä lainsäädännön ja toimintaedellytysten kehittämisen keinoin. Työryhmän tehtävänä on myös arvioida oikeuslaitoksen vahvan riippumattomuuden näkökulmasta tarpeelliset perustuslain ja muun lainsäädännön muutostarpeet. Viimeksi mainittu tärkeä tehtävä on osoitettu samassa yhteydessä toimivan erillisen Oikeuslaitoksen riippumattomuuden perustuslailliset takeet -työryhmän työksi.

Siltä osin kuin kysymys on lainkäytöstä, toiminnan kehittäminen kuuluu riippumattomille tuomioistuimille ja muulle oikeuslaitokselle itselleen. Maaliskuussa tuomioistuinlaitos vahvisti strategiansa kymmenvuotiskaudelle 2023–2033. Visiona siihen on kirjattu, että tuomioistuimet tuottavat laadukasta oikeusturvaa joutuisasti ja nykyaikaisin menetelmin. Toiminnallisia tavoitteita ovat muun ohella, että asiat ratkaistaan joutuisasti, laadukkaasti ja kohtuullisin kustannuksin, ja että oikeusturva toteutuu yhtäläisesti koko maassa.

Strategian hyväksymisen jälkeen on sen toimeenpanon aika, mikä ei olekaan yhtä helppoa. Selvää on, että käytännön kehittämistyötä on tehtävä hyvässä yhteistyössä tuomioistuinten sidosryhmien,

Tuomioistuimia velvoittavat myös kansainväliset ihmisoikeussopimukset sellaisina kuin niitä on ihmisoikeuksien valvontakäytännössä sovellettu.

erityisesti syyttäjien ja asianajajien kanssa. Käydyissä keskusteluissa on yhteisesti todettu, että nykytilan suurimmat ongelmat ovat prosessien kestossa ja että lähivuosina kehittämisen painopisteen tulee olla oikeudenkäyntien joutuisuuden merkittävässä parantamisessa. Tämä yhteinen kehitystyö on nyt käynnistynyt, ja uskon sen tiivistyvän lähitulevaisuudessa edelleen.

Korkeimman oikeuden oman arkisen lainkäyttötyön kannalta vuosi 2023 muodostui normaaliksi, jo taakse jätetyn korona-ajan jälkeen. Korkein oikeus antoi yhteensä reilut 1800 ratkaisua, joista korkeimman oikeuden päätehtävänä olevia ennakkopäätöksiä oli 95 kappaletta. Prejudikaattien määrä palautui näin edellisvuodesta tavanomaiselle tasolle. Käsittelyajat säilyivät viime vuosien kohtuullisella tasolla.

Kertomusvuonna annettiin useita merkittäviä ennakkopäätöksiä. Yhteiskunnallista huomiota sai esimerkiksi ratkaisu KKO 2023:17, jossa korkein oikeus katsoi vastaajina olleiden kunnanhallituksen jäsenten ja varajäsenten syyllistyneen virka-aseman väärinkäyttämiseen. Laajaa vaikuttavuutta useissa vireillä olleissa oikeudenkäynneissä puolestaan oli esimerkiksi ratkaisulla KKO 2023:14, jossa FBI:n peiteoperaatiossa niin sanotuista Anom-puhelimista saatuja viestejä ei asetettu todisteina hyödyntämiskieltoon.

Oikeudellisesti sangen komplisoidusta asiasta tarjoaa esimerkin vahvennetun jaoston ratkaisu KKO 2023:35. Siinä oli muun ohella kysymys suomalaisen päiväsakkojärjestelmän ja unionin oikeuden suhteellisuusperiaatteen yhteensovittamisesta tapauksessa, jossa sakko nousi teon lievyyteen nähden määrältään varsin korkeaksi. Euroopan ihmisoikeussopimuksen vaikutuksesta puolestaan oli kyse esimerkiksi ratkaisussa KKO 2023:93, jossa Suomen valtio veloitettiin suorittamaan korvausta perus- ja ihmisoikeusloukkauksesta, kun henkilön oikeussuojakeinot tahdonvastaisen lääkityksen suhteen olivat puutteelliset.

Korkeimpaan oikeuteen saapuneiden asioiden kokonaismäärä on viime vuosina asettunut takavuosia alemmalle tasolle, noin 1900–2000 asiaan vuodessa. Valituslupahakemusten määrän alentuminen on koskenut ennen muuta siviiliasioita, kun taas rikosasioiden määrä on pysytellyt viime vuosina osapuilleen samalla tasolla. Siviiliasioissa on lisäksi usein se tilanne, että hovioikeudessa ei ole myönnetty valittajalle jatkokäsittelylupaa, jolloin korkeimmassa oikeudessa on kyse vain siitä, pitäisikö muutoksenhakijalle myöntää jatkokäsittelylupa ja palauttaa asia käsiteltäväksi hovioikeuteen.

Ylimmille tuomioistuimille on perustuslaissa annettu oikeus tehdä esityksiä lainsäädäntötoimeen ryhtymisestä. Korkein oikeus

Esityksen tavoitteena on edistää korkeimman oikeuden mahdollisuuksia antaa ennakkopäätöksiä erityisesti siviilioikeudellisissa asioissa.

on tarvittaessa, mutta harvoin käyttänyt tätä mahdollisuutta. Kertomusvuoden kesäkuussa korkein oikeus teki valtioneuvostolle lainsäädäntöesityksen oikeudenkäymiskaaren muutoksenhakua korkeimpaan oikeuteen koskevien säännösten täydentämisestä. Esityksen tavoitteena on edistää korkeimman oikeuden mahdollisuuksia antaa ennakkopäätöksiä erityisesti siviilioikeudellisissa asioissa. Lainsäädäntöesitys on ollut lausuntokierroksella, ja lausuntopalaute on ollut myönteistä.

Ensinnäkin oikeudenkäymiskaareen ehdotettiin lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädettäisiin niin sanotusta huppyvalitusluvasta korkeimmassa oikeudessa. Ehdotettu säännös tarkoittaisi käytännössä sitä, että korkein oikeus voisi ratkaista suoraan ennakkopäätösluonteisia kysymyksiä myös niissä asioissa, joissa hovioikeus ei ole myöntänyt jatkokäsittelylupaa, ja arvioida jatkokäsittelyluvan myöntämisen edellytyksiä ja tarvetta palauttaa asia hovioikeuteen vasta tämän jälkeen.

Oikeudenkäymiskaareen ehdotettiin lisättäväksi myös toinen uusi pykälä, jossa säädettäisiin ennakkopäätöskysymyksen siirtämisestä korkeimmalle oikeudelle. Ehdotuksen mukaan käräjäoikeus tai hovioikeus voisi siirtää korkeimman oikeuden ratkaistavaksi ennakkopäätöskysymyksen, joka koskee lain soveltamista sen käsiteltävänä olevassa asiassa. Korkein oikeus voisi ottaa kysymyksen ratkaistavaksi, jos se on tärkeää lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi.

Ehdotettu säännös merkitsisi, että alemmassa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa esille nousevaan ennakkopäätösluonteiseen kysymykseen voitaisiin saada korkeimman oikeuden ratkaisu jo oikeudenkäynnin varhaisessa vaiheessa. Tällä olisi erityistä merkitystä tilanteissa, joissa sama kysymys on esillä useammassa oikeudenkäynnissä. Mahdollisuus voisi olla käyttökelpoinen myös esimerkiksi pieni-intressisissä kuluttajasaatavia koskevissa riita-asioissa, jotka eivät normaalia muutoksenhakureittiä välttämättä lainkaan tule korkeimman oikeuden linjattaviksi.

Henkilöstön vaihtuvuus oli vilkasta myös kertomusvuonna. Oikeusneuvos Pekka Koponen jäi vuoden lopussa eläkkeelle, ja määräaikainen oikeusneuvos Pasi Pölönen nimitettiin tuosta lukien vapautuneeseen jäsenen vakinaiseen virkaan. Määräaikaisena oikeusneuvoksena aloitti kertomusvuoden alussa Kaarlo Hakamies. Esittelijäkunnassa tavoitetilanakin on kohtuullinen kierto, mutta viime aikoina menemisten ja tulemisten nopeus on ollut verraten korkea. Korkeimman oikeuden kansliahenkilöstö on perinteisesti ollut pitkään talossa, mutta viime aikoihin on osunut useamman kokeneen osajan eläköityminen. Onneksi kaikkiin tehtäviin on pystytty rekrytoimaan uutta kyvykästä henkilökuntaa.

Korkeimmassa oikeudessa on jo jonkin aikaa ollut aiemmasta poiketen määräaikaisia jäseniä, koska kaksi vakinaista jäsentä on pitkäaikaisella virkavapaalla muiden tuomarintehtävien vuoksi. Sekä periaatteellisista että käytännön syistä tuomareiden tulee erityisesti ylimmässä asteessa olla vakinaisia. Korkeimman oikeuden aloitteesta valtion talousarviossa perustettiin korkeimpaan oikeuteen uusi jäsenen virka. Korkeimpaan oikeuteen voidaan sen myötä rekrytoida uusi vakituinen jäsen pitkäaikaisen määräaikaisuuden sijasta, jäsenen lukumäärää lisäämättä.

Pandemia-ajan jälkeisiä iloja on ollut se, että kaikenlainen kotimainen ja kansainvälinen yhteistyö on virinnyt erityiseen vauhtiin. Korkein oikeus on muun ohella jatkanut työvierailuja hovioikeuksiin siten, että vuonna 2023 vuorossa olivat Helsingin hovioikeus ja Rovaniemen hovioikeus. Vierailuilla on käyty molemmille hyödyllisiä keskusteluja monenlaisista ajankohtaisista aiheista. Lokakuussa Turun hovioikeus vietti arvokkaasti peräti 400-vuotisjuhliaan. Marraskuussa korkeimmassa oikeudessa järjestettiin syyttäjäpäivä, joka keräsi laajan osallistujajoukon syyttäjäkunnasta.

Vuoden yhtenä kohokohtana oli Viron korkeimman oikeuden lähes täysilukuinen vierailu korkeimmassa oikeudessa syyskuussa. Korkeimman oikeuden kansainvälistä yhteistyötä käsitellään perusteellisemmin tämän vuosikertomuksen erillisessä artikkelissa.

Korkeimman oikeuden työtä on hyvä jatkaa vuonna 2024 tältä vakaalta pohjalta. Yksi vuoden teema tulee olemaan uusi Aipaasianhallintajärjestelmä, joka näyttää viimein tulevan käyttöön myös korkeimmassa oikeudessa.

Kiitän korkeimman oikeuden henkilökuntaa hyvästä työstä ja yhteistyökumppaneita hyvästä yhteistyöstä myös vuonna 2023.

JUHA HÄYHÄ

MUUTTUVAA JA MUUTTUMATONTA KORKEIMMAN OIKEUDEN TYÖSSÄ

Tuomioistuintyöhön liittyvä riippumattomuus tuo työhön paljon samaa kuin tieteenteossa. Kyse on tuomioistuintyötä leimaavasta erityispiirteestä, jota pidän aivan olennaisena ja muuttumattomana.

Työuran muutokset ja muuttumattomuudet

Minua on pyydetty kirjoittamaan havaintojani otsikon teemasta nähtävästi kohtuullisen pitkään kestäneen virkaurani vuoksi. Korkeimman oikeuden jäsenen virka-aikaa kertynee yhteensä 22 vuotta 7 kuukautta. Valmistuin 1979 huhtikuussa ja aloitin juristin työt seuraavassa kuussa, joten hieman yli puolet juristin työurastani olen ollut korkeimman oikeuden jäsen.

Opintojen jälkeen olin ensimmäisessä työpaikassa silloisessa työvoimaministeriössä tekemisissä työoikeudellisten sekä insolvensioikeudellisten asioiden kanssa. Nykyisissäkin tehtävissä olen joskus huomannut, kuinka käyttökelpoisia tuolloin omaksumani ajatusmallit näillä oikeudenaloilla edelleen ovat lainuudistuksista huolimatta. Juridiikassa tuntuu olevan jotakin muuttumatonta, vaikka laki muuttuu. Tai sitten en ole osannut itse muuttaa ajatteluani, vaikka olisi pitänyt.

Tein työn ohessa lisensiaatintutkimuksen työhön liittyvästä aiheesta ja tältä pohjalta siirryin yliopistolle 1980-luvun puolivälissä. Ministeriössä poliittisesti sitoutumattomana vähän vierastin puoluepolitiikan läsnäoloa, vaikka se ei työtehtäviini vaikuttanutkaan. Siirtyminen totuuden palvelijaksi tuntui kuitenkin erityisen hienolta. Noista ajoista asti olenkin ollut sellaisissa työtehtävissä, jossa ei ole ollut tarpeen ajaa poliittista agenda eikä myydä mitään. Tämä on minulle hyvin sopinut.

Yliopistolla alakseni valikoitui yksityisoikeus sen yleisessä merkityksessä ja erityisesti sopimus-, vahingonkorvaus sekä vakuutus-oikeus. Väittelin 1996 ja ajattelin väitöskirjan jälkeen pysyväni korkealle arvostamallani yliopistouralla. Toisin kuitenkin kävi ja aloitin korkeimman oikeuden jäsenen virassa 1.10.2001. Aloite ei ollut minun enkä aluksi oikein innostunut asiasta. Korkein oikeus vaikutti ulkoapäin vähän vanhakantaiselta, työtavat ennakoitiin melko kurinalaisiksi eikä ikäluokkaani lähellä olleita kollegoja näyttänyt juuri olevan.

Tultuani nimitetyksi olen kuitenkin yrittänyt parhaani mukaan sovitautua viran vaatimuksiin enkä ole työpaikan vaihdosta katunut. Tiedossani ei ole, onko katumusta kenties ollut nimittämiseni kannalla olleiden kollegojen keskuudessa. Tuomioistuintyöhön liittyvä riippumattomuus tuo työhön paljon samaa kuin tieteenteossa. Kysymys on erityisesti siitä, missä hengessä töitä tehdään. Nostankin tuomioistuinten riippumattomuuden tässä kirjoituksessa erityisasemaan. Kyse on tuomioistuintyötä leimaavasta erityispiirteestä, jota pidän aivan olennaisena ja muuttumattomana.

Riippumattomuus

Muuttuvasta ja muuttumattomammasta voisi saada yhteiskunnallisten ilmiöiden käsittelyn yhteydessä selkeän otteen, jos kirjoittajalla olisi hyvin hallussaan kunnolliset teoreettiset työvälineet. Mieleen tulevat tarkastelut, joissa oikeuden kehityspiirteet nähdään eri tasoille

Juridiikassa tuntuu olevan jotakin muuttumatonta, vaikka laki muuttuu.

sijoittuvina, eritahtisesti kehittyvinä ja omaa muutoslogiikkaansa noudattavina ilmiöinä. Tunnettu tällainen erittely on Kaarlo Tuorin väitöskirjassaan esittelemä Sakari Hänniseltä vaikutteita saanut oikeuden tasottelu.

Tuomioistuinten riippumattomuus on kiitettävän usein julkisessa keskustelussa tullut esille tuomioistuinten toimintaan liittyvänä peruspiirteenä. Sitä voisi pitää Tuorin termein sellaisena oikeusmuodon perustekijänä, joka on edellytys sille, että voimme ylipäättään puhua oikeusvaltiosta. Riippumattomuus on helppoa nähdä myös sellaisena oikeuskulttuuritason perusarvona, jota heijastuu tuomareiden asenteissa ja siinä ideologiassa, jonka mukaisessa hengessä työtä tuomioistuimissa tehdään. Lisäksi riippumattomuuden jälkiä voi nähdä niissä oikeuden pintatasolle sijoittuvissa säännöksissä, joiden tarkoituksena on turvata tuomioistuinten toiminnan objektiivisuutta ja puolueettomuutta. Esimerkkeinä vaikkapa tuomareiden virkamiesoikeudellinen erityisasema ja oikeudenkäymiskaaren esteellisyyssäännökset.

Vaikka tuomioistuinten riippumattomuutta ei ole julkisessa keskustelussa toistaiseksi maassamme kyseenalaistettu, ei julkisessa keskustelussa kovinkaan usein tuoda esille niitä taustatekijöitä, joiden vuoksi kyse on aivan perustavasta oikeusvaltion piirteestä. Ellei niitä muisteta, oikeusvaltiota koskeva ymmärrys jää ohueksi ja maasto aukenee horjutusyriytyksille.

Miksi tuomioistuinten ja tuomareiden riippumattomuus on niin tärkeää? Ylin valtahan kuuluu demokratiassa kansalle. Eikö kansalla ole oikeus valita sellainen eduskunta, joka säättää vaikkapa koko oikeusjärjestyksen uusiksi. Eikö tuomareiden tule siksi olla lojaaleja kulloistenkin vallanpitäjien tahtotilalle ja tuomarit nimittää poliittisin perustein, kenties vaalikausittain?

On selvää, ettei riippumattomuutta toteuttavia piirteitä ole rakennettu tuomareiden edun vuoksi. Mutta mistä oikein on perustaltaan kysymys? Asiaa olisi toki syytä eritellä syvällisemmin hakien vauhtia Machiavellin, Locken ja Montesquieun kirjoituksista. Tähän ei tällä kertaa valitettavasti tila riitä ja mainitsen tässä vain yhden aspektin.

Tuomioistuimissa sovellettavaksi tuleva oikeusjärjestys on lopulta aika monimuotoinen ja laaja kokonaisuus. Niin sanottu voimassa-oleva oikeus koostuu eri aikoina ja erilaisten poliittisten voimasuhteiden vallitessa säädetystä oikeudesta sekä oikeusjärjestelmätason toisinaan hyvinkin vanhoista ainesosista. Tämän kokonaisuuden voi nähdä noudattavan jonkinlaista systeemi-ideaa ja mukana on sellaisiakin normeja, jotka velvoittavat lainsäätäjää. Tuomioistuinten tulee soveltaa koko tätä normiaineistoa johdonmukaisesti eikä muuttaa tulkintojen suuntaa pelkästään ajankohtaisten poliittisten virtausten vuoksi.

Käytännössä kullakin vaalikaudella on lain avulla uudistettu suhteellisen vähäisiä osia oikeusjärjestyksestä kerrallaan ja aika harvoin uutta lakia koskevat tulkintakysymykset ehtivät korkeimman oikeuden käsiteltäväksi saman vaalikauden aikana. Kulloistenkin poliittisten virtausten mukaan toimimalla ajaututtaisiin pian ongelmiin kansalaisten elämänhallinnassa. Riippumattomuus on tässä mielessä lojaaliutta koko oikeusjärjestelmää kohtaan. Ilman riippumattomia tuomioistuimia ja ilman riippumattomassa asiantuntijaroolissa pysyttäytynyttä oikeustiedettä ei ole oikeusvaltiota.

Toki lainsoveltamisen on muututtava, kun laki muuttuu. Eduskunta on ylin valtioelin. Korkein oikeus on lisäksi ennakkopäätöstuomioistuin ja voi kehittää oikeutta ikään kuin lainsäätäjän työtä jatkaen. Lisäksi – *panta rhei*, elämän virrassa kaikki muuttuu koko ajan Herakleitoksen tunnetuksi tekemällä tavalla. Korkeimman oikeuden työssäkään ei ole syytä ajatella, että prejudikaatit ovat ikuisia. Eivät ole, vaikka kuinka edustaisivat timanttista ajattelua.

Riippumattomuudella on myös symbolinen ulottuvuutensa, jonka merkityksen olen kokenut kasvaneen työurani aikana. Auskultoidessani 1982 oli vielä tavallista, että syyttäjä, entinen auskultantti, jäi lounastauon aluksi saliin pohtimaan yhdessä puheenjohtajan ja notaarin kanssa, minne mennään yhdessä syömään. Menettelyssä ei nähty mitään erikoista.

Työmatkani on vuosia kulkenut kotini vieressä sijaitsevan oikeus- ja poliisitalon ohi Järvenpään asemalle. Jossakin vaiheessa rupesin ajattelemaan, ettei tämä rakennusten sijoittelu anna välttämättä neutraalia kuvaa tuomioistuinlaitoksen riippumattomuudesta. No, ongelma on esillä työmatkan toisessakin päässä, työpaikkahan sijaitsee tasavallan presidentin linnan vieressä.

Vaikutelmani on, että tällaisella symbolisella tasolla on tapahtunut virkakauteni aikana herkistymistä. Korkeimmassa oikeudessa on aikanani poistettu tasavallan presidentin valokuva, joka sattui sijaitsemaan suullisen käsittelyn salissa siten, että kuva oli rikosjutuissa syyttäjän pään takana. Asetelma oli omiaan jättämään vaikutelman, että syyttäjällä oli vähän korkeampaa tukea takanaan. Näimme hiljakkoin jonkin verran vaivaa löytääksemme paikan meille

kuuluvalla keisari Aleksanteri I:n suurikokoiselle muotokuvalla niin, ettei tämä maallisen vallan symboli ole liian näkyvästi esillä.

Tuomioistuimissa on alettu kiinnittää huomiota tämänkaltaisiin symbolisiin seikkoihin. Voi olla, että tämä kehitys jatkuu eikä kaikkea vakiintuneesti noudatettua ole vielä huomattu arvioida tältä kannalta.

Työn sisältö

Hyvin yleisellä tasolla ilmaistuna voi todeta, ettei korkeimman oikeuden jäsenen työtehtävissä ole tapahtunut aikanani merkittäviä muutoksia. Työn ydin on lainkäytössä ja siinä arvioida, missä tilanteissa on tarvetta ohjata ennakkopäätöksillä oikeuskäytäntöä tulevia tapauksia silmälläpitäen sekä kertoa prejudikaatin perustelujen avulla, miten. Tämä perustehtävä on toki säilynyt samana.

Mutta Herakleitoksen havainnolla on sanotusta huolimatta merkitystä siinä, miten tämä tehtävä käytännössä toteutuu. Suhdanteet ja elävän elämän olosuhteet ylipäätään, lainsäätäjän aktiivisuus tai sen puute ja alempien oikeusasteiden käytäntö tuottavat raaka-ainemateriaalia, joka on alati muuttuvaa.

Läpikäyvänä trendinä on koko virkakauteni ajan ollut sisääntulevien asioiden virran melko tasainen väheneminen. Erityisen selvästi tämä on näkyvillä siviilijuttujen määrän laskuna. Myös erityistä osaaamista edellyttävissä kiinteistö- ja vakuutusasioissa on havaittavissa selvää juttulaskua. Kehitystä voi pitää ongelmana, ainakin se voi kieliiä oikeuden saatavuutta koskevista ongelmista. Tämänkin kehityspiirteen tarkempi analyysi on toisen tarinan paikka.

Tunnen hyvin kollegoja muissa pohjoismaissa ja myös korkeimpien oikeuksien hieman erilaiset työtavat ovat tulleet tutuiksi. Kaikkien tuntemieni kollegojen yhteinen kokemus tiivistyneenä hyvin entisen professorin ja Tanskan korkeimman oikeuden entisen presidentin Børge Dahlin toteamuksessa. Hän muisteli viimeksi syksyllä 2023 tavatessamme, että yliopistossa hän tunsii tietävänsä hyvin paljon hyvin vähästä. Korkeimmassa oikeudessa hän huomasi tietävänsä hyvin vähän hyvin paljosta. Riittämättömyyden tunne on varmaan kaikkia korkeimmassa oikeudessa työskenteleviä yhdistävä kokemus.

Olen itse pitänyt siitä, että istun sattumanvaraisella seulalla pöydälleni tulevat jutut omasta erikoistumisalastani riippumatta. Alussa toki jouduin uhraamaan paljonkin työtä minulle vieraampien oikeudenalojen opetteluun. Prosessioikeus on lisäksi erikoisasemassa, se on joka päivä voimistelun aiheena. Rikosjuttuihin menee suunnilleen puolet jäsenen työajasta enkä ollut rikosoikeutta aiemmin juurikaan harrastanut auskultointiaikaa lukuunottamatta.

Rikosoikeuden opiskelua helpotti kuitenkin huomattavasti tuore ja hyvillä esitöillä varustettu lainsäädäntö. Erityisen suureksi avuksi

osoittautui melko pian tuloni jälkeen julkaistu rikosoikeuden yleisiä oppeja käsitellyt rikoslakiprojektin mietintö. Lisäksi olen rikosoikeutta harrastavilta ystäviltäni saanut hyviä vinkkejä saksalaisen keskustelun seuraamiseen ja vastaanottanut heiltä rakentavaa palautetta prejudikaateistamme. Mieleen ovat jääneet Pekka Koskisen sanat ”välillä menee vähän räpiköinniksi, mutta kyllä se nokka kuitenkin pinnalla pysyy”. Otin tämän kehuna.

Korkeimman oikeuden jäsenen virkatehtäviin kuuluu paljon muutakin kuin lainkäyttöä. Olemme mukana tuomioistuinviraston hallinnossa, tuomareiden koulutuksessa, tuomarivalintalautakunnassa, AIPA-hankkeessa, minkä lisäksi olemme kohtuullisen aktiivisia sidosryhmäyhteistyössä ja annamme lausuntoja lakihankkeista. Myös viraston sisällä on erilaisia valiokuntia huolehtimassa tavanomaisista työpaikan asioista. EU-ulottuvuus edellyttää asiantuntevaa panostusta ja erityisesti suhteet kollegoihin muissa pohjoismaissa ovat tiiviit. Kaikki tämä on tärkeää mutta on myönnettävä, että joskus on syytä miettiä, mihin kaikkiin voimme jo ihan ajankäytöllisistä syistä osallistua.

Yhdessä vaiheessa hieman havahduin, kun huomasin olevani mukana aika monessa hallinnollisessa tehtävässä ja muissa talon hankkeissa. Jos viikon joka päivälle osuu muuta kuin lainkäyttöä koskevia tapaamisia, ainakin minulla alkaa olla vaikeaa saada kunnon keskittymisrauhaa varsinaiseen lainkäyttötyöhön. Työskentely tarvittaessa iltaisin, öisin ja viikonloppuisin on tuntemieni pohjoismaistenkin kollegojen kesken tavanomaista. Viimeiset työvuodet ovat kuitenkin olleet parhaat, kun olen saanut keskittyä enimmäkseen vain lainkäyttöön. Työjärjestyksen kokonaisuudistuksen yhteydessä tehtiin muutos, jonka mukaan vanhin jäsen ei automaattisesti kuulu kansliatoimikuntaan.

Olen ilolla pannut merkille, että nuoremmilla kollegoilla ei ole vaikeuksia esiintyä vierailta kielillä kansainvälisissä tapaamisissa. Myös seurustelutaidot ovat ammatin edellyttämällä tasolla. Aikoinaan meillä suomalaisilla oli huonona tapana pitäytyä ulkomailla omissa porukoissamme eikä aktiivisuus keskusteluun muiden kanssa ollut aina parasta mahdollista. Nykyään tajutaan paremmin, että kansainvälisen kanssakäymisen idea on vaihtaa aidosti näkemyksiä ja kokemuksia, mikä onnistuu sitä paremmin, mitä enemmän vuorovaikutustilanteisiin panostaa. Ulkomaille ei ole mitään mieltä lähteä valmistautumatta ja tyytyä keskustelemaan omien kanssa asioista, joista voi keskustella työpaikan kahvipöydässäkin.

Henkilöstö

Ennen virkaannimittämistä tuntemani pelko kankeasta ja vanhahavastavasti työyhteisöstä ei ollut ihan perusteeton. Pauliine Koskelo on minua pari kuukautta nuorempi, mutta muuten huomasin olevani huomattavasti minua iäkkäämpien kollegojen työyhteisössä.

Sen aikaisena erikoisuutena oli kahvion jäsenten pöytä, johon muut henkilöstöryhmät välttivät istumasta. Oli aika yleistä, että istunnossa ei sinuteltu, vaan käytettiin nimikirjaimia, kuten tuomioistuimissa tapana oli. Jutuista ei juuri keskusteltu istuntojen ulkopuolella eikä ainakaan kokoonpanoon kuulumattomien kanssa kuin hyvin yleisellä tasolla.

Minut otettiin kuitenkin hyvin vastaan ja huomasin nopeasti, kuinka pitkä perinne kollegiaalista työmuotoa oli hionut talon käytöstävät ammattien edellytysten mukaisiksi. Yritin erityisesti ottaa oppia sellaisilta kollegoilta, joilla oli aivan erilainen tausta kuin minulla. Muistan ensimmäisenä päivänä vanhemman kollegan sanat: ”Olet tästä päivästä lähtien täysivaltainen korkeimman oikeuden jäsen kaikkine oikeuksineen, velvollisuuksineen ja vastuineen. Mitään sisäänajovaihetta ei ole. Ota roolisi rohkeasti.” Olen itse toistanut tätä viestiä toivottaessani uuden kollegan tervetulleeksi taloon.

Istuntotyöskentely noudattaa edelleen samaa kaavaa kuin tullessani taloon. Istunnossa puheenjohtaja kertoo, mistä asiassa on kysymys, jonka jälkeen esittelijä esittelee mietintönsä pääkohdat. Tarkastavan jäsenen tehtävä on varmistaa, että juttu on ratkaisukypsässä asennossa. Tämän jälkeen keskustelu etenee järjestyksessä nuorimmasta vanhimpaan. Pääsääntöisesti istunto rakentuu kuvatulle koreografialle, mutta toki joskus etenemisjärjestys voi spontaanisti muotoutua toisin. Oikeudenkäynnin tulee yleensäkin noudattaa tuomioistuimissa selkeää järjestystä ja on siksi tärkeää, ettei työskentely korkeimmassa oikeudessakaan etäänny tästä ihanteesta liiaksi, vaikka istunnot pääosin toteutuvat ilman yleisön ja osapuolten läsnäoloa tuttujen kollegojen kesken.

Ehkä suurin ero yliopiston työtapoihin on siinä, että työtä tehdään kollegiossa siinä missä tutkijan työprosessi on pääosin yksinäistä puurtamista. Korkeimman oikeuden ratkaisun perustelut ovat usein monen hyvän kynänkäyttäjän yhteisen panoksen tulosta. Perustelut kirjoitetaan kokoonpano- ja juttukohtaisesti. Toki yhdenvertaisen kohtelun periaatteen painoarvo saattaa tuottaa yhdenmukaisuutta perusteluihin silloin, kun asiat ovat riittävän samankaltaisia. Sisällä talossa työskentelevä voi joskus toisen kokoonpanon tuotoksesta arvata, kenen kynästä mikin ilmaisu on.

Perustelujen kirjoittamistavassa voi ulkopuolinenkin nähdä selvän muutoksen, kun vertaa kahdenkymmenen vuoden takaisia prejuddikaatteja nykyisiin. Mitään kollektiivista kirjoitusasua koskevaa päätöstä ei talossa kuitenkaan ole tehty ehkä perustelujen numerointia lukuunottamatta. Perustelut ovat selvästi muuttuneet mukanaoloaikanaani seikkaperäisemmiksi. Voi olla, että toisinaan seikkaperäisyys syö normimuotoilun iskukykyä, mutta kehitys on aika selvää.

Tämäkin kehityspiirre olisi tarkemman tutkimuksen arvoinen. Selitysperstusta voisi etsiä vaikkapa sovellettavaksi tulevien oikeus-

Suhdanteet ja elävän elämän olosuhteet ylipäättään, lainsäätäjän aktiivisuus tai sen puute ja alempien oikeusasteiden käytäntö tuottavat raakamateriaalia, joka on alati muuttuvaa.

normien kirjoitusasusta tai tavoista, joilla juttuja ajetaan. Perustelujen seikkaperäistymisen voi nähdä myös yleisemmän yhteiskunnallisen kehityspiirteen osana. Kuten Aulis Aarnio on todennut, demokraattisessa yhteisössä tuomiovallan käyttämisen tulee nauttia kansalaisten luottamusta. Tuomioistuimien ratkaisujen hyväksyttävyyttä voidaan saavuttaa, jos niiden julkinen kontrolli on mahdollista. Pelkkä auktoriteetti ei enää riitä. Tuomioistuinten on lunastettava paikkansa argumentoimalla.

Istuntotyöskentely sekä edellyttää että kehittää kykyä ymmärtää toisenlaisia ajattelutapoja ja mielipiteitä kuin oma. Tietty hienotunteisuus ja hyvät tavat, integriteetistä kuitenkaan tinkimättä, kuuluvat asiaan. Tyhmiä mielipiteitä ei ole ja kunkin on saatava sanoa sanottavansa rauhassa. On aika yleistä, että kollegat tarkistavat kantaansa joko istunnossa keskustelun aikana tai sen jälkeen jutun ollessa ns. kierrolla. Toki persoonia on erilaisia. On ollut niitä, jotka eivät koskaan muuta kantaansa, kuin myös niitä, joista tuntuu hankalalta jäädä yksin puolustamaan mielipidettään. Kertaakaan en kuitenkaan ole ollut tilanteessa, jossa joku on poistunut istunnosta ovet paukkuen.

Ehkä merkittävin muutos istuntotyöskentelyssä on se vaihe, jolloin roolittuu puheenjohtajaksi. Puheenjohtaja on presidentin johtamia istuntoja lukuunottamatta yleensä kokoonpanon vanhin ja käytännössä noin kuusi vanhinta ovat tässä roolissa. Tehtävä edellyttää toisenlaista etukäteispanostusta kuin rivijäsenen rooliin kuuluu.

Yritin aikoinaan ottaa oppia erinomaisilta vanhemmilta puheenjohtajilta. Apua oli myös siitä, että viime vaiheissa yliopistolla ollessani oli keskusteltu diskurssietiikan teoriasta. Jotakin tästä keskustelusta on varmaan tarttunut mukaani.

Puheenjohtajan tehtävä on huolehtia siitä, että asia tulee istunnossa perinpohjaisesti käsitellyksi. On tärkeää, että jokainen ajatuksenpoikanen uskalletaan esittää. Opin arvostamaan sellaista puheenjohtajaa, joka ei tuo omaa näkemystään esille kuin vasta keskustelun lopuksi, yleensä kantansa vähäeleisesti perustellen sitä erityisesti ajamatta. Istunnon päätteeksi puheenjohtaja vielä varmistaa, että kokoonpano ja varsinkin esittelijä ovat selvillä siitä, mitä on tullut päätetyksi. Joskus tämä on ollut vaativaa. Lisäksi puheenjohtajan velvollisuuksiin kuuluu paimentaa juttua esittelyn jälkeisellä kierrolla ja kutsua tarvittaessa kokoonpano neuvotteluun kierron aikana ilmenneiden kysymysten käsittelyä varten.

Työekonomia on vuosien saatossa hioutunut hyväksi. Työmuoto on kollegiaalinen ja työtä tehdään kurinalaisesti, jokainen pyrkien parhaaseensa. Kollegat ovat hyvin sisäistäneet sen, ettei peesaamiseen ole varaa eikä toisaalta myöskään turhiin puheisiin. Pitkästi työn järjestämisessä on kysymys siitä huolehtimisesta, että ratkaisu on varmasti oikein ja että se saadaan käsiteltyä joutuisasti. Tämä tasapainoilu edustanee tuomioistuintyön muuttumatonta ja universaalialia perusluonnetta.

Muuttuvin tekijä työssäni on varmasti ollut henkilökunta. Persoonat ovat erilaisia ja osaamisen fokus vaihtelee. Olen joka kerran kollegan eläköitymisen yhteydessä jäänyt pohtimaan, miten pärjäämme vastaisuudessa ilman poisjäävää kollegaa. Ryhmädynamiikka muuttuu aina kollegojen vaihtuessa. Uutta jäsentä valittaessa olen tullut sitä passiivisemmäksi, mitä pidemmälle virkaura on edennyt. Yritän ylipäätään välttää vanhempana päsmäroimästä liikaa asioissa, jotka koskevat enemmän nuorempia kollegoja kuin meitä kohta eläköityviä.

Vaihtuvuuden osalta esittelijöiden urakehityksessä tapahtui merkittävä muutos virkakaudellani. Tuomarinuran valinneilla oman ikäluokkani edustajilla oli aikoinaan vaikeuksia saada ensimmäistä vakituista tuomarinvirkaa, kun paikat oli täytetty suurten ikäluokkien edustajilla. Tämä seikka heijastui talomme esittelijänvakansseihin niin, että kierto oli hyvin hidasta. Nykyisin vakituinen tuomarinvirka on tarjolla yhä nuoremmille eikä korkeimmassa oikeudessa usein viivytä esittelijänä montaakaan vuotta. Asiat eivät välttämättä liity toisiinsa, mutta silti totean, että esittelijöiden taso on uskomattoman huikea. Talossa on sekä pitkään olleita aivan korvaamattomia esittelijöitä että lahjakkaita nuoria, joilla tuntuu riittävän virtaa ja osaamista.

Voi olla, että työyhteisössämme ovat erot eri henkilöstöryhmien välillä liudentuneet aikanani. Meillä on henkilöstöryhmien mukaisesti roolittuneet työtehtävät, mutta tätä välttämätöntä työnjakoa pidemmälle menevää hierarkkisuutta on varmaan poistunut. Ainakin olemme saaneet työhyvinvointikyselyissä aivan toisenlaista palautetta kuin parikymmentä vuotta sitten. Erillistä jäsenten pöytäakään ei enää ole. Jäsenet ovat aktiivisesti kantaneet oman vastuunsa työyhteisöllisissä riennoissa niin urheilussa kuin kulttuurin saralla. Pikkujoulujen osalta tämä tapahtui ensi kerran 2008, kun Pertti Välimäki suostui mukaan tiernapoikaesitykseen.

Lopuksi

Jätän taakseni hienon työpaikan. Olen pitänyt työstäni ja haikein mielin luovun siitä. Vaikka työ on varsin vastuullista, jotakin kiehtovaa juridisten pähkinöiden ratkomiseen liittyy. Usein juttuun ensi kertaa tutustuttaessa mieleen iskee epätoivo - en ymmärrä tästä mitään, tai ainakaan, mitä pitäisi tehdä. Meillä ei ole työaikaa ja olen pohtinut juttuja hiihtolenkillä, puita pilkkooessa ja – noloa tunnustaa – joskus lapsille satuja lukiessa. Usein problemaattisiksi osoittautuneet kysymykset ratkeavat niitä tällä tavoin kypsyttelämällä. Joku toinen tekee samaa työtä ihan eri tavalla. Tärkeän vastuumme vuoksi vapaus valita työtapansa persoonaan sopivaksi on välttämätöntä.

Työtapojen joustavuutta kuvastaa se, miten helposti lopulta selvisimme virusajasta. Tuon ajan jälkeen kotityöskentely on jonkin verran lisääntynyt virusvaihetta edeltävään aikaan verrattuna. Toki sähköisten työtapojen yleistyminen on ollut eduksi. Vapaus antaa mahdollisuuden tehdä työtä, kun se parhaiten luonnistuu ja paikassa, jossa on sille parhaat edellytykset. Haittapuolena on eittämättä työhön liittyvien sosiaalisten kontaktien oheneminen ja kotikontaktien jonkinasteinen kuormittuminen työasioista.

Ihmiset vaihtuvat ja muuttuvat, jutut tulevat ja menevät, oikeudenalakohtaiset painotukset muuttuvat. Muuttumattomampaa on tehtävä antaa ennakkoratkaisuja asioissa, joissa on prejudikaatille tarvetta. Tämän tarpeen tunnistamisen taito on ikuinen haaste ja tavat kohdata tuo haaste vaihtelevat kussakin ajassa ja kokoonpanossa. Riippumattomuus on tämän tehtävän asianmukaisen täyttämisen keskeinen edellytys. Se on kuitenkin ymmärrettävä oikeuden eri tasoilla ilmenevänä tuomarin veloitteena eikä viran tuomana oikeutena. Ihmisistä kaikki on kuitenkin kiinni. Tähän asti olemme saaneet rekrytoitua kaikkiin talon tehtäviin niiden vaativuuden ymmärtäviä, taitavia ja tuomioistuintieteen sisäistäneitä ihmisiä. Tämän en soisi muuttuvan.

HEIKKI HEINO JA EVA TAMMI-SALMINEN

MAAOIKEUSASIAT KORKEIMMASSA OIKEUDESSA

Korkeimmassa oikeudessa yhden asiaryhmän muodostavat maa-oikeusasiat. Asiaryhmä saa usein vähän huomiota, vaikka monesti kyse on sellaisista kiinteistöomaisuutta koskevista oikeusriidoista, joilla voi olla huomattavaakin paitsi oikeudellista myös taloudellista ja yhteiskunnallista merkitystä.

Korkeimman oikeuden vuosikertomuksen tilasto-osuudesta voidaan havaita saapuneiden siviiliasioiden ryhmässä erikseen eräitä numeerisia perustietoja maa oikeusasioista. Tilastoista ilmenee, että saapuneiden maa oikeusasioiden vuosittainen määrä on muiden siviilioikeusasioiden tapaan laske-
nut ja viimeisen kymmenen vuoden aikana vakiintunut alle sataan. Tässä kirjoituksessa luodaan lyhyt katsaus tähän lukumäärällisesti pieneen, omatyypiseen asiaryhmään. Katsaus ulotetaan tilasto-
osuuden tapaan kuluneen kymmenen vuoden ajalle.

Mitä maa oikeusasiat ovat?

Maa oikeudet ratkaisevat ensimmäisenä muutoksenhakuasteena valitukset ja kantelut Maanmittauslaitoksen ja kuntien kiinteistö-
insinöörien suorittamista kiinteistönmuodostamislain mukaisista
kiinteistötoimituksista sekä lunastuslain, maantielain ja yksityis-
tielain mukaisista toimituksista. Näiden vanhastaan maa oikeuden
ratkaistavaksi kuuluneiden asioiden lisäksi kirjaamisasioiden
siirryttyä vuoden 2010 alusta käräjäoikeuksilta Maanmittauslaitok-
selle myös kirjaamisviranomaisen kirjaamisasiassa eli lainhuuda-
tusta, erityisten oikeuksien kirjaamista sekä kiinnitystä koskevassa
asiassa antamaan lopulliseen ratkaisuun haetaan muutosta maa-
oikeudessa. Maa oikeuksina toimii nykyään kahdeksan käräjä-
oikeutta, Etelä-Savon, Itä-Uudenmaan, Kanta-Hämeen, Lapin, Oulun,
Pohjanmaan, Pohjois-Savon ja Varsinais-Suomen käräjäoikeudet.

Maa oikeuksien ratkaisuihin mainituista toimitus- ja kirjaamis-
päätöksistä tehdyistä valituksista haetaan muutosta korkeimmalta
oikeudelta. Valittaminen edellyttää, että korkein oikeus myöntää
valitusluvan. Lisäksi korkeimmassa oikeudessa käsitellään toimi-
tus- ja kirjaamispäätöksiä koskevat ylimääräiset muutoksenhake-
mukset sekä kantelut maa oikeuksien ratkaisusta. Vuonna 2023
korkeimpaan oikeuteen saapui 62 maa oikeusasiaa ja valituslupia
myönnettiin kolme. Ylimääräisiä muutoksenhakemuksia oli 28.

Maa oikeusasioiden käsittelystä

Korkeimmassa oikeudessa maa oikeusasiat ratkaistaan tavanomai-
sissa oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 9–10 §:n mukaisissa kokoon-
panoissa. Tämä on erona maa oikeuteen, jossa on kiinteistönmuo-
dostamislain 243 §:n mukainen erityiskokoonpano. Korkeimmassa
oikeudessa jäsenet määrätään kokoonpanoihin sattumanvaraisuuden
pohjalta, mutta korkeimman oikeuden työjärjestyksen 12 §:n mu-
kaisesti asialle, jonka ratkaiseminen edellyttää erityistä asiantunte-
musta maa oikeusasioista, pyritään määräämään tarkastavaksi jäse-
neksi joku niistä jäsenistä, jotka ovat erityisesti perehtyneet näihin
asioihin.

Vuonna 2023 korkeimpaan oikeuteen saapui 62 maa oikeusasiaa ja valituslupia myönnettiin kolme.

Korkeimmassa oikeudessa on myös vakiintuneesti ollut maa oikeus-
asioihin erikoistuneita esittelijöitä.

Maa oikeusprosessiin tuo oman erityispiirteensä se, että toimi-
tuksissa, joista maa oikeuteen valitetaan, noudatetaan laajalti virallis-
periaatetta. Maa oikeudessa taas noudatetaan kiinteistönmuodosta-
mislain mukaisia erityissäännöksiä sekä lain 270 §:n mukaisesti
soveltuvin osin yleisistä tuomioistuimista voimassa olevia säännöksiä.
Muutoksenhakuvaiheessa tapahtuu siten siirtymä toimituksen virallis-
periaatteesta maa oikeuden sovellettuun siviiliprosessiin ja siinä
lähtökohtana olevaan määräämisperiaatteeseen. Virallisperiaate toimi-
tusvaiheessa mahdollistaa sen, että asianosaiset hoitavat yleensä itse
asiaansa ilman laajempien oikeudenmenetysten riskiä. He kääntyvät
usein vasta muutoksenhakuvaiheessa lainoppineen asiamiehen puo-
leen. On myös melko yleistä, että asianosaiset prosessaavat itse niin
maa oikeudessa kuin korkeimmassa oikeudessa, ja myös mahdollisen
asiamiehen kelpoisuusvaatimukset ovat oikeudenkäymiskaaren
15 luvun 2 §:n 4 momentin mukaisesti maa oikeusasiassa väljemmät
kuin tavallisissa riita-asioissa. Toisaalta eräitä toimituslajeja koske-
vissa asioissa tyypillisiä asianosaistahoja ovat valtio ja kunta maan-
käyttöön liittyvin intressein.

Maa oikeusasioiden käsittelyn pääsäännöt korkeimmassa oikeu-
dessa ovat lähtökohtaisesti samat kuin muiden siviiliasioiden. Toimi-
tusmenettelyssä ja maa oikeusprosessissa katselmus on keskeinen
osa käsittelyä. Joskus myös korkeimman oikeuden on toimitettava
katselmus esimerkiksi erilaisten haitta-arviointien tekemiseksi.
Korkeimman oikeuden toimittamista katselmuksista suurin osa
koskeekin maa oikeusasioita. Viimeisen kymmenen vuoden aikana
katselmuksia on tehty Maalahdella, Nokialla, Pyhtäällä, Kirkko-
nummella ja Oulussa. Oulun katselmuksen yhteydessä pidettiin
maa oikeusasioissa puolestaan harvinainen suullinen käsittely.

Korkein oikeus on viimeisen kymmenen vuoden aikana antanut 23 julkaistua ennakkopäätöstä toimitusasioissa.

Ennakkopäätöksiä toimitusasioissa

Korkein oikeus on viimeisen kymmenen vuoden aikana antanut 23 julkaistua ennakkopäätöstä toimitusasioissa. Ratkaisuissa ovat olleet melko kattavasti edustettuina eri toimituslajit, ja ratkaisuja on annettu sekä aineellisoikeudellisista että menettelyyn liittyvistä kysymyksistä.

Käytännössä yleisimmästä toimituksesta, lohkomisesta, on tarkaste-luaikana annettu kaksi ratkaisua. Ratkaisussa KKO 2014:38 arvioitiin tie-, autopaikka- ja venevalkamaoikeuksien perustamisen edellytyksiä saarella sijaitsevien kiinteistöjen hyväksi asemakaavassa venevalka-ma-alueeksi osoitetulle maa-alueelle kiinteistönmuodostamislain 156 §:n 3 momentin nojalla. Ratkaisussa KKO 2014:103 taas arvioitiin rakennuspaikaksi tarkoitetun määrälän lohkomiselle kiinteistönmuodostamislain 33 §:ssä asetettujen erityisten edellytysten täyttymistä.

Huomattavasti harvemmin tehtävistä halkomistoimituksista on vastaavana aikana annettu kolme ratkaisua: KKO 2016:72 (ään.), KKO 2017:1 ja KKO 2017:90. Ensiksi mainitussa linjattiin yleisemmin, että toimitusmenettelyssä tehtävien ratkaisujen kannalta merkityksellisellä tavalla asiaa toimituksessa käsittelevän muunkin henkilön kuin toimitusmiehen esteellisyyttä on perusteltua arvioida oikeudenkäymiskaaren 13 luvun säännösten nojalla. Ratkaisussa KKO 2017:1 arvioitiin halkomismenetelmän valintaa kiinteistönmuodostamislain 50 §:n nojalla ja korostettiin tilushalkomista ensisijaisena halkomista-pana. Ratkaisussa KKO 2017:90 arvioitiin edellytyksiä antaa määräys, jonka mukaan halkomistoimituksessa perustettu rasite tulisi rasitteen oikeutetun kiinteistön yksinomaiseen käyttöön ja rasitetun kiinteistön oikeudet poissuljettiin rasitealueelta. Tällaisen rasitetun kiinteistön omistajan käyttövallan kokonaan poissulkevan määräyksen antaminen on poikkeuksellista ja edellyttää painavia perusteita.

Kiinteistönmuodostamislain 60 §:n mukaisten vesijätön lunastamisen edellytysten täyttymistä on arvioitu ratkaisuissa KKO 2015:8, KKO 2017:53 (ään.) ja KKO 2020:92 (ään.). Ratkaisussa KKO 2015:8 oli kyse erityisesti asemakaavan merkityksestä arvioitaessa lunastamisen edellytyksiä, ja ratkaisussa KKO 2020:92 oli erityiskysymyksenä, oliko lohkominen kohdistunut yksityiseen vesijättöön sillä tavoin, että se oli menettänyt lunastuskelpoisuuden. Tontinosan lunastustoimitusta puolestaan koskee KKO 2019:51, jossa katsottiin, että arvioitaessa tontinosan arvoa lunastukseen etuoikeutetun määrittämiseksi kiinteistönmuodostamislain 62 §:n mukaan tuli ottaa huomioon myös tontinosan omistajan toisella tontinosalla sijaitsevat rakennukset.

Myös rasitetoimituksista on annettu kolme ratkaisua: KKO 2018:82, KKO 2018:88 (ään.) ja KKO 2019:24. Ratkaisussa KKO 2018:82 arvioitiin, oliko rasitealueen naapurikiinteistön omistaja kiinteistönmuodostamislain 17 §:n mukainen asianosainen rasitetoimituksessa. Ratkaisussa KKO 2018:88 taas arvioitiin ajoneuvolla ajoa ja huoltoajoa koskevan kulkuoikeusrasitteen perustamisen edellytyksiä asema-kaava-alueella ja katsottiin, että sopimuksen olemassaololle voidaan antaa merkitystä paitsi itsenäisenä rasitteen perustamisen edellytyksenä, myös tarpeellisuuskynnystä arvioitaessa kiinteistönmuodostamislain 156 §:n 1 momentin mukaan. Asiassa pidettiin katselmus ja suullinen käsittely. Viimeisimmässä ratkaisussa KKO 2019:24 puolestaan arvioitiin edellytyksiä ajoneuvojen pitämistä varten perustettavalle rasitteelle kiinteistönmuodostamislain 156 §:n 2 momentin mukaan.

Merkitykseltään huomattavista lunastuslain mukaisista lunastustoimituksista on kuluneen kymmenen vuoden aikana annettu viisi ennakkopäätöstä: KKO 2014:2, KKO 2016:7, KKO 2018:56, KKO 2019:49 ja KKO 2021:63 (ään.). Niistä kolmessa (KKO 2014:2, KKO 2019:49 ja KKO 2021:63) on ollut kyse lunastuslain mukaisen korvauksen määrästä. Ratkaisu KKO 2019:49 koskee lunastuslain 35 §:n haitankorvaussäännöksen soveltamista. Siinä ennestään rakentamattomalta asemakaava-alueelta oli luovutettu määrääloja, jotka sisälsivät kaavan mukaisen rakennuspaikan ja siihen rajoittuvaa rantapuistoksi osoitettua aluetta. Lohkomisessa rakennuspaikasta ja puistoalueen osasta oli muodostettu eri kiinteistöt. Myöhemmin kunta lunasti puistoalueella sijaitsevat tilat. Korkein oikeus katsoi, että asuinkiinteistö ja lunastettu erillistila eivät muodostaneet yhtenäistä käyttöyksikköä ja että lunastuksesta ei aiheutunut asuinkiinteistölle korvattavaa haittaa rantayhteyden menettämisen perusteella.

Tuorein ratkaisu KKO 2021:63 puolestaan koskee lunastuslain 30 §:n 1 momentin mukaisen kohteenkorvauksen määräämistä tilanteessa, jossa kaupunki oli lunastanut asunto-osakeyhtiöiden omistamista tonteista osia asemakaavan mukaiseksi katualueeksi, lunastusta edeltänyt asemakaavan muutos ei ollut vähentänyt tont-

tien rakennusoikeuden määrää ja lunastus oli kohdistunut asemakaavan mukaisen rakennusalan ulkopuoliseen tonttien osaan. Lunastettavista alueista suoritettiin korvausta siten, että perusteena käytettiin edellisen asemakaavan mukaista liike- ja asuntokerrostalojen korttelialueen käyttö-tarkoitusta, ja korkein oikeus katsoi, että lunastuskorvaus oli määrättävä niin sanotun samanarvoisuusperiaatteen mukaisesti, jolloin asemakaava-alueella sitovan tonttijaon mukaisten tonttien jokainen osa oli samanarvoinen.

Ratkaisu KKO 2018:56 koskee taas oikeudenkäyntimenettelyä ja vaatimistaakkaa maa-oikeudessa. Korkein oikeus katsoi, että oikeudenkäymiskaaren 24 luvun 3 §:n 1 momentin säännös huomioon ottaen maa-oikeus oli ylittänyt tutkimisvaltansa, kun se oli lunastustoimitusta koskeneen muutoksenhaun johdosta kumonnut toimitusratkaisun ja palauttanut asian toimitukseen kokonaisuudessaan, vaikka muutosvaatimus oli rajoitettu koskemaan vain lunastuskohteen vahvistamista tietyn valituksessa yksilöidyn alueen osalta. Ratkaisu ilmentää, että maa-oikeus-asioissakin sovelletaan normia, jonka mukaan tuomioistuimien ei riittäsiassa saa tuomita enempää kuin asianosainen on vaatinut.

Yksityistietoimituksista on tarkasteluajankohtana annettu ratkaisu KKO 2018:25, jossa katsottiin, että kun tielle ei ollut aikaisemmin kiinteistötoimituksessa perustettu tieoikeutta, kysymyksessä ei ollut yksityistielain 9 §:n 1 momentin tarkoittama ennestään oleva tie ja tieoikeuden perustamista olisi tullut arvioida yksityistielain 8 §:n mukaisten niin sanottua perustieoikeutta koskevien edellytysten perusteella. Maantietoimituksista on annettu ratkaisut KKO 2014:23, KKO 2014:24 ja KKO 2017:45. Viimeksi mainittu koskee menettelyllistä kysymystä siitä, olivatko kiinteistön omistajat, jotka oli asianmukaisesti kutsuttu varsinaiseen haitan- ja vahingonkorvauksia käsitelleeseen maantietoimitukseen, menettäneet oikeutensa vaatia korvausta maantielain mukaisesta tiehankkeesta kiinteistölleen mahdollisesti aiheutuvasta haitasta ja vahingosta, kun he eivät olleet esittäneet korvausvaatimusta varsinaisessa maantietoimituksessa. Ratkaisun mukaan vasta vaatimuksen esittäminen ja siihen ratkaisun saaminen poistaa mahdollisuuden saada asia uudelleen ratkaistavaksi.

Harvinaisemmista toimituslajeista voidaan todeta, että moottorikelkkareitin perustamista koskevasta reittitoimituksesta on annettu ratkaisu KKO 2018:42 ja maa-aineslain mukaisesta lunastustoimituksesta ratkaisu KKO 2015:79.

Ennakkopäätöksiä kirjaamisasioissa

Valituslupahakemuksia kirjaamisasioissa saapuu korkeimpaan oikeuteen vuosittain muutama, ja kirjaamisasioiden siirryttyä Maanmittauslaitokselle korkein oikeus on antanut niistä tähän mennessä neljä ennakkopäätöstä. Ennakkopäätösten painopiste on ollut menettelyllisissä kysymyksissä.

Kirjaamisen sisällöllisiä edellytyksiä on käsitelty ennakkopäätöksessä KKO 2014:36 (ään.), jossa katsottiin, että rahoitusyhtiön ns. sale and lease back -leasingsopimukseen perustuva oikeus vuokralleottajan kiinteistöllä oleviin koneisiin ja laitteisiin ei ollut kirjaamiskelpoinen erityisenä oikeutena maakaaren 14 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla.

Ratkaisussa KKO 2015:13 (ään.) arvioitiin, oliko kirjaamisviranomaisen voinut tutkia yhteismetsäosuuden lainhuudon myöntämisen edellytyksenä sen, oliko yhteismetsän hoitokunta käyttänyt etuosto-oikeutta yhteismetsän osakkaan ostamaan yhteismetsäosuuteen vastoin yhteismetsälain 18 §:n 3 momentin säännöstä. Tapauksessa katsottiin, että kirjaamisviranomaisen olisi pitänyt osoittaa maakaaren 6 luvun 6 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla riittäväksi tullut asia tutkittavaksi oikeudenkäynnissä.

Ennakkopäätös KKO 2021:18 koskee muutoksenhakuoikeutta kirjaamisviranomaisen päätökseen. Tapauksessa kirjaamisviranomaisen oli myöntänyt lainhuudon kiinteistöön, jota koski porotilalain (590/1969) 26 §:n mukainen vallintarajoitus. Korkein oikeus katsoi, ettei pykälässä tarkoitettuna lupaviranomaisena toimivalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ollut oikeutta hakea muutosta. Maakaaren 9 luvun 2 §:ssä tarkoitettuna muuna asiaan osallisena voidaan ratkaisun mukaan pitää sitä, joka voitaisiin maakaaren 6 luvun 6 §:n 2 momentin mukaisesti osoittaa panemaan vireille kanne lainhuudon hakijaa vastaan tai joka voisi olla lainhuudon hakijan nostamassa kanteessa vastapuolena, jos osoitus erilliseen oikeudenkäyntiin annettaisiin lainhuudon hakijalle. ELY-keskuksella ei lupa-asioita käsittelevänä viranomaisena ole tällaista oikeusasemaa, eikä muutoksenhakuoikeutta perustanut myöskään ELY-keskukselle osoitettu lausuntopyyntö eikä pelkästään yleinen intressi, kuten päätöksen laillisuuden selvittämisen tarve.

Ylimääräiset muutoksenhaut

Maa-oikeusasioissa ylimääräisten muutoksenhakemusten osuus on ollut vakiintuneesti varsin suuri. Oikeudenkäymiskaaren 15 lukuun vuonna 2013 tullut muutos, jonka mukaan muun hakijan kuin viranomaisen on käytettävä oikeudenkäyntiasiamiestä tai -avustajaa tuomiovirhekantelua tai tuomion purkamista koskevassa asiassa korkeimmassa oikeudessa, on kuitenkin osaltaan merkittävästi vähentänyt yksityisiä purkuhakemuksia. Suurin osa ylimääräisistä muutoksenhakemuksista onkin nykyään Maanmittauslaitoksen keskushallinnon viranomaisaloitteisia purkuhakemuksia, joita tarkastellaan seuraavassa lähemmin. Sitä ennen mainittakoon, että myös yksityisen purkuhakemuksen pohjalta on annettu julkaistu ennakkopäätös KKO 2015:61 kiinteistönmuodostamislain 17 §:n 1 momentin mukaisen asianosaisen määritelmän tulkinnasta.

Maa-oikeusasioissa ylimääräisten muutoksenhakemusten osuus on ollut vakiintuneesti varsin suuri.

Maanmittauslaitoksen keskushallinnon purkuesitykset

Maanmittauslaitoksen keskushallinnolla on kiinteistönmuodostamislain 278 §:n 2 momentin nojalla oikeus tehdä korkeimmalle oikeudelle esitys kiinteistörekisteriin merkityn kiinteistötoimituksen tai lainvoimaisen päätöksen purkamisesta sellaisen virheen johdosta, jonka korjaamista kiinteistöjärjestelmän selvyys tai luotettavuus taikka muu yleinen etu vaatii. Esitys voidaan tehdä sen estämättä, mitä laissa säädetään tuomion tai päätöksen purkamisen määräajasta.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana korkeimpaan oikeuteen on saapunut vuosittain noin 5–15 keskushallinnon purkuesitystä, ja ne ovat voineet johtaa toimitusratkaisujen purkupäätöksiin. Osa purkuesityksistä on koskenut Venäjän tai jopa Ruotsin vallan aikaisia toimituspäätöksiä 1700-luvun lopulta ja 1800-luvulta. Tuoreehkona esimerkkinä voidaan mainita julkaisematon ratkaisu KKO 11.6.2018 nro 1240, jolla vuonna 1838 vahvistettu isojako ja sen yhteydessä tehty halkominen osittain purettiin.

Uudemmat julkaistut ratkaisut KKO 2021:67 ja KKO 2023:81 koskevat Maanmittauslaitoksen keskushallinnon esitystoimivallan rajoja. Ratkaisuissa todetusti kiinteistönmuodostamislain 278 §:n säännös on yleisluontoinen ja antaa varsin laajan harkintavallan purkuesitystä ratkaistaessa. Ratkaisuissa on korostettu, että lainkohdan sanamuodosta kuitenkin seuraa, että yksinomaan lainvoimaiseen toimituspäätökseen sisältyvä merkittäväkään lainsoveltamisvirhe ei oikeuta Maanmittauslaitoksen keskushallintoa tekemään purkuesitystä, ellei virhe vaikuta kiinteistöjärjestelmän selvyyttä tai luotettavuutta heikentävästi tai ole muutoin sen laatuinen, että yleinen etu vaatii virheen korjaamista. Ratkaisuissa viitataan lukuisiin korkeimman oikeuden aiempiin pääosin julkaisemattomiin ratkaisuihin, joissa Maanmittauslaitoksen keskushallinnon purkuesitysoikeutta on arvioitu. Niissä useiden erilaisten ja erilaisissa kiinteistötoimituksissa tehtyjen virheiden on katsottu perustaneen oikeuden purkuesityksen tekemiseen. Tyypillisimmillään esitysoikeuden on katsottu olleen silloin, kun eri toimituspäätökset ovat olleet keskenään ristiriitaisia siten, että sama alue on eri toimituksissa

luettu kuuluvaksi eri kiinteistöihin, jolloin myös kiinteistöjärjestelmän tiedot ovat muodostuneet keskenään ristiriitaisiksi.

Puhevallan on tyypillisesti taas katsottu puuttuneen silloin, kun virhe on luonteeltaan yksityisten välinen. Kummassakin ratkaisussa katsottiin olleen kyse tällaisesta virheestä, ja purkuesitykset jätettiin tutkimatta. Ratkaisussa KKO 2021:67 oli kyse tilanteesta, jossa yhteisomistuksessa olleet tilat oli kiinteistötoimituksessa yhdistetty ja muodostetun kiinteistön alue oli liitetty yhteismetsään, mutta yhdistämisestä ja yhteismetsään liittämisestä oli päätetty ilman yhteisomistajan suostumusta. Ratkaisussa KKO 2023:81 oli kyse tilanteesta, jossa lohkomistoimituksessa oli muodostettu lohkokiinteistö, joka oli saanut saantokirjan perusteella yhteismetsäosuuden vastoin yhteismetsän ohjesääntöön kirjattua luovutusrajoitusta. Ensin mainitussa tapauksessa purkuesityksen tulkittiin käsittävän myös kiinteistönomistajan purkuhakemuksen, ja asia tutkittiin kiinteistönomistajan purkuhakemuksena, kun hän toimitti kelpoisuusvaatimuksen täyttävän asiamiehen laatiman purkuhakemuksen täydennyksen.

Kirjaamisasioiden osalta laissa ei ole säännöstä, joka oikeuttaisi Maanmittauslaitoksen keskushallinnon tekemään esityksen lainhuuto- tai muun kirjaamis päätöksen purkamisesta. Oikeuskäytännössä on kuitenkin vakiintuneesti katsottu, että kirjaamisviranomaisena aikaisemmin toimineella alioikeuden päällikkötuomarilla on ollut oikeus hakea lainhuutopäätöksen purkamista oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 7 §:n nojalla, ja korkein oikeus on julkaisemattomassa käytännössään (esimerkiksi 17.12.2019 nro 2157) katsonut tämän kirjaamisviranomaisen oikeuden koskevan myös Maanmittauslaitosta. Sovellettavaksi on tällöin katsottu tulevan myös kiinteistönmuodostamislain 278 §:n 2 momentin sääntelyä vastaava periaate, jonka mukaan tuomionpurkua ei edellytetä haettavan oikeudenkäymiskaaren 31 luvun mukaisessa määräajassa.

Uuden yksityistielain mukaiset kanteet

Vuoden 2019 alusta voimaan tulleen yksityistielain myötä tietukuntien kokouspäätöksistä tehtyjä moitekanteita tulee myös tavallisina riita-asioina korkeimpaan oikeuteen. Vanhan yksityistielain aikaan kokouspäätöksistä tehdyt valitukset menivät nykyään lakkautettujen kunnallisten tielautakuntien kautta maa-oikeuteen. Nyt kanteita käsittelevät ne käräjäoikeudet, joiden yhteydessä toimii maa-oikeus. Hovioikeuksissa on ilmeisesti myönnetty melko usein jatkokäsittelylupia tässä uudessa asiaryhmässä.

Korkeimpaan oikeuteen on tullut joitakin valituslupahakemuksia, ja ensimmäinen valituslupa VL:2023-98 on myönnetty ennakkopäätösvalitukseen, jossa on kyse yksityistielain mukaisen käyttömaksun määräämisen edellytyksistä.

TATU LEPPÄNEN

KORKEIMMAN OIKEUDEN KANSAIN- VÄLINEN YHTEISTYÖ

Lainkäyttöasioilla on usein kansainvälisiä liittymiä. Korkeimmalla oikeudella on myös kansainvälistä yhteistoimintaa lähinnä ylikansallisten tuomioistuinten ja ylimpien kansallisten tuomioistuinten kanssa, pääosin Euroopassa.

Korkeimmalla oikeudella on monenlaista kansainvälistä toimintaa. Usein lainkäyttöasioilla itsellään on kansainvälisiä liittymiä. Asia saattaa koskea esimerkiksi rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista toiseen EU-valtioon taikka yritysten välistä kansainvälistä sopimusriitaa. Myös sinänsä kotimaisissa asioissa saatetaan joutua turvautumaan kansainväliseen oikeusapuun, kuten henkilöiden kuulemiseen ulkomailta käsin. Suomen kansainvälistyessä tällaiset tilanteet ovat oikeudenkäynneissä aiempaakin yleisempiä.

Korkeimmalla oikeudella on myös yleisen tason kansainvälistä yhteistoimintaa, jota harjoitetaan lähinnä ylikansallisten tuomioistuinten ja ylimpien kansallisten tuomioistuinten kanssa, pääosin Euroopassa. Tällaisessa ylimpien tuomioistuinten välisessä yhteistyössä on kyse kaikkia osapuolia hyödyttävästä tietojen, kokemusten ja ajatusten vaihdosta, joka tarjoaa vertailevaa tietoa ja ajattelun virikkeitä, vaikka se ei aina omassa työssä aivan suoraan hyödynnettävää aineistoa olisikaan.

Tässä katsauksessa tehdään selkoa korkeimman oikeuden kansainvälisen yhteistyön kentän nykyisin tärkeimmistä osista sekä tapahtumista kertomusvuonna 2023. Yksittäisten jäsenten tai esittelijöiden mahdolliset kansainväliset tehtävät tai koulutus, esimerkiksi Euroopan oikeusakatemiassa (ERA), jää esityksen ulkopuolelle.

Eurooppalaiset tuomioistuimet

Sekä Euroopan unionin oikeus että Euroopan ihmisoikeussopimus ovat suomalaisissa tuomioistuimissa välittömästi sovellettavaa oikeutta. Unionin oikeuden tulkintatoimivalta on Luxemburgissa sijaitsevalta unionin tuomioistuimella, ja ihmisoikeussopimuksen valvontaeliminä toimii Euroopan ihmisoikeustuomioistuin Strasbourgissa. Mutta kuten oikeusneuvos Gustav Bygglin totesi vuoden 2017 vuosikertomuksessa, ”näiden ja kansallisten tuomioistuinten ratkaisut täydentävät toisiaan Euroopan yhteiseksi oikeudeksi. Yhteinen yhtenäinen oikeudellinen alue syntyy vain yhteistyön ja vuoropuhelun avulla.” Unionin tuomioistuin onkin vakiintuneesti korostanut, että kansalliset tuomioistuimet ovat myös unionin tuomioistuijia.

Mainittujen ylikansallisten eurooppalaisten tuomioistuinten oikeuskäytännön seuraaminen ja huomioon ottaminen on korkeimmassa oikeudessa jokapäiväistä työtä. Korkein oikeus näkee yhtenä tehtävänä olevan eurooppalaisen oikeuskäytännön välittämisen suomalaiseen oikeuskäytäntöön. Tämä tapahtuu ensisijaisesti annettavien ennakkopäätösten kautta. Korkeimmassa oikeudessa toimitetaan myös Eurooppaoikeuden uutiskirjettä, jossa raportoidaan eurooppalaisten tuomioistuinten uudesta relevantista oikeuskäytännöstä ja joka jaellaan laajasti suomalaisiin tuomioistuijiiin. Näkökulma on

lisäksi esillä erilaisissa tuomareiden koulutus- ja muissa tilaisuuksissa.

Vuoropuhelun virallinen mekanismi unionin tuomioistuimen kanssa on SEUT 267 artiklan tarkoittama ennakkoratkaisumenettely yksittäisissä lainkäyttöasioissa. Viimeisen asteen tuomioistuimena korkeimmalla oikeudella on vireillä olevassa lainkäyttöasiassa velvollisuus pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua unionin oikeuden epäselvästä tulkintakysymyksestä. Kymmenen viime vuoden 2014–2023 aikana korkein oikeus on tehnyt yhteensä 21 ennakkoratkaisupyynnöä, siis keskimäärin kaksi vuodessa. Vuonna 2023 tehtiin yksi ennakkoratkaisupyynnö.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen mahdollinen palaute saadaan normaalisti vasta vuosia kansallisen oikeudenkäynnin päättymisen jälkeen. Nykyisin ylimmän tuomioistuimen on kuitenkin myös mahdollista vireillä olevassa asiassa pyytää ihmisoikeustuomioistuimelta neuvoa-antavaa lausuntoa periaatekysymyksistä, jotka liittyvät ihmisoikeussopimuksen tai sen pöytäkirjojen tulkintaan tai soveltamiseen tuossa asiassa. Korkein oikeus esitti ensimmäisten joukossa tällaisen lausuntopyyntöä aikuisadoptiota koskevassa asiassa vuonna 2022, ja ihmisoikeustuomioistuimen lausunto saatiin vuonna 2023.

Myös yleisen tason yhteydenpito, tiedonvaihto ja keskustelu näiden eurooppalaisten tuomioistuinten kanssa on jatkuvaa ja aktiivista. Tuomioistuimet järjestävät jäsenvaltioiden tuomioistuinten tuomareille tarkoitettuja tapahtumia ja seminaareja, joihin säännönmukaisesti osallistutaan. Eurooppalaisten tuomioistuinten suomalaiset tuomarit ovat myös pitäneet säännöllisesti esitelmätilaisuuksia korkeimmassa oikeudessa, niin myös vuonna 2023. Kertomusvuonna myös toteutettiin yhdessä korkeimman hallinto-oikeuden kanssa esittelijöiden opintomatka näihin tuomioistuijiiin.

Pohjoismainen yhteistyö

Korkeimmalla oikeudella on yhteistyösuhde myös kansallisten ylimpien yleisten tuomioistuinten kanssa. Korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus kuuluvat lisäksi kansallisten valtiosääntötuomioistuinten yhteistyön piiriin. Yhteistyö tarkoittaa käytännössä tietojenvaihtoa ja keskustelua tuomioistuinten toiminnasta ja oikeuskäytännöstä. Keskustelua herättävät kysymykset ovat pitkälti yhteisiä, vaikka tuomioistuimissa sovelletaankin eri kansallista oikeutta.

Perinteistä ja aktiivisinta yhteistyö on Pohjoismaiden ylimpien tuomioistuinten kesken. Samassa yhteistyössä ovat mukana myös Suomen ja Ruotsin korkeimmat hallinto-oikeudet. Yhteistyö on yksityiskohtiinkin menevää ja erityisen hedelmällistä, koska Pohjoismaiden oikeusjärjestykset ja ajankohtaiset kysymykset ovat usein hyvin samankaltaisia. Tämä pitää edelleen paikkansa, vaikka kaksi maata (Suomi ja Ruotsi) ovat täysin mukana EU:n oikeudellisessa

yhteistyössä, yksi osittain (Tanska), ja kaksi maata (Norja ja Islanti) ovat EU:n ulkopuolella.

Pohjoismaiden korkeimpien oikeuksien presidentit tapaavat kokouksessa vuosittain vuorotellen jossakin pohjoismaassa. Vuonna 2023 kokouksen järjesti Norja. Lisäksi lähes vuosittain järjestetään korkeimpien oikeuksien tuomariseminaari, johon osallistuu kustakin maasta yhteensä kahdeksan tuomaria. Kertomusvuonna seminaarin järjesti Islanti. Myös pohjoismaiset kansliapäälliköt tapaavat vuosittain. Keskustelu näissä kokouksissa ja seminaareissa on aina vilkasta ja hyödyllistä.

Korkeimmasta oikeudesta osallistutaan lisäksi aktiivisesti muun muassa Pohjoismaiseen lakimieskokoukseen (NJM), joka järjestetään vuorotellen eri pohjoismaissa kolmen vuoden välein. Pitkänä perinteenä voidaan mainita myös pohjoismainen oikeustieteen ylioppilaiden välinen ihmisoikeuksien oikeudenkäyntikilpailu, jonka tuomaristoon kuuluu myös korkeimman oikeuden jäsen. Kilpailu järjestettiin vuonna 2023 Suomessa, ja vilkas finaali käytiin korkeimman oikeuden tiloissa.

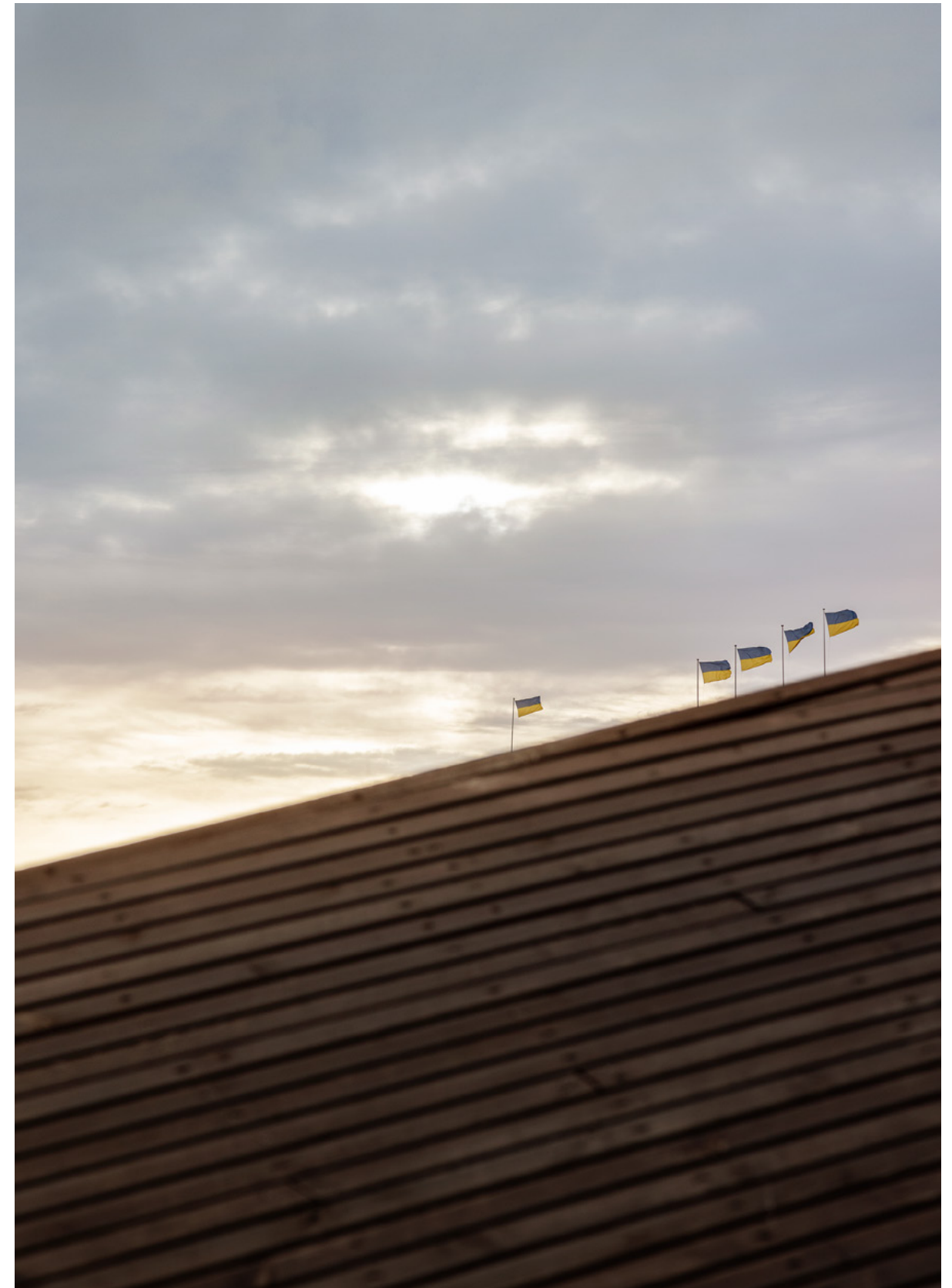
Euroopan unioni

Jatkuvaa monenvälistä ylimpien kansallisten tuomioistuinten välistä yhteistyötä harjoitetaan myös Euroopan unionissa. Ylimpien yleisten tuomioistuinten välinen yhteistyö tapahtuu presidenttien verkoston kautta (Network of the Presidents of the Supreme Judicial Courts of the European Union). Verkoston liitännäisjäseninä ovat muun muassa Islannin, Norjan ja Yhdistyneen kuningaskunnan korkeimmat oikeudet sekä tarkkailijana Ukrainan korkein oikeus.

EU:n presidenttiverkosto järjestää noin kerran vuodessa konferenssin, johon korkein oikeus säännönmukaisesti osallistuu. Korkeimmasta oikeudesta on osallistuttu myös EU:n valtiosääntö-tuomioistuinten konferensseihin.

Presidenttiverkoston kautta toteutetaan myös tietojenvaihtoa erilaisten kyselyjen muodossa. Verkosto järjestää lisäksi vuosittain korkeimpien oikeuksien välisen tuomarivaihdon, jossa jonkin korkeimman oikeuden tuomari on viikon tai kahden opintomatalla toisessa korkeimmassa oikeudessa. Suomen korkeimmassa oikeudessa on viimeksi ollut vaihtotuomari Tsekin tasavallasta, ja Suomesta on viimeksi oltu Saksan liittovaltion korkeimmassa oikeudessa. Järjestelmä on hyödyllinen, koska sen kautta on mahdollista saada tietoa ja kokemusta toisen ylimmän tuomioistuimen työskentelystä käytännössä. Laajemmin tuomareiden vaihto-ohjelmia Euroopassa toteuttaa European Judicial Training Network (EJTN).

Korkein oikeus kuuluu ylimpänä tuomioistuimena myös EU:n tuomioistuinverkostoon (RJUE), jolla on unionin oikeuden soveltamista koskevaan tiedonvaihtoon tarkoitettavat kattavat verkkosivut.

Osa sivujen sisällöstä on julkista myös yleisölle. Sivustolla on muun ohella unionin oikeuden kannalta merkityksellistä kansallista oikeuskäytäntöä, jota jäsenvaltioiden ylimmät tuomioistuimet ovat valinneet tiedotettavaksi. Korkein oikeus julkaisee sivustolla englanninkielisiä tiivistelmiä ratkaisuksistaan, joihin liittyy EU-oikeudellisia kysymyksiä.

Korkeimman oikeuden esittelijöitä on mukana presidenttiverkoston yhteydessä toimivassa esittelijöiden verkostossa. Sen tavoitteena on helpottaa oikeusvertailua sekä nopeuttaa relevantin EU- ja ihmis-oikeustiedon välittämistä. Verkostoon kuuluvat tällä hetkellä seitsemän jäsenvaltion ylimmät oikeusasteet (Belgia, Hollanti, Ranska, Saksa, Slovenia, Suomi ja Tsekki). Nämä voivat yhteysesittelijöiden välityksellä kysyä toisiltaan esimerkiksi oikeuskäytännöstä tai lainsäädännön sisällöstä. Yhteysesittelijät tapaavat vuosittain kokouksessa, joka vuonna 2023 järjestettiin Brnossa.

Korkeimman oikeuden kahdenväliset suhteet ovat erityisen läheiset lähimpien naapurimaidemme, Ruotsin ja Viron korkeimpiin oikeuksiin. Presidentti osallistui toukokuussa Viron korkeimman oikeuden uudelleen perustamisen 30-vuotisjuhliin Tartossa ja Tsekin tasavallan korkeimman oikeuden vastaavaan juhlaan syyskuussa Brnossa. Samoin syyskuussa Viron korkein oikeus teki harvinaisen lähes täysilukuisen vierailun korkeimpaan oikeuteen Helsinkiin.

Euroopan neuvosto

Myös Euroopan neuvoston 46 jäsenvaltion ylimmillä kansallisilla tuomioistuimilla on monenvälistä yhteistyötä, joskin väljemmissä puitteissa kuin Euroopan unionissa. Myös Euroopan neuvosto järjestää toisinaan ylimpien tuomioistuinten konferensseja.

Korkein oikeus on jäsenenä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ylimpien tuomioistuinten verkostossa (Superior Courts Network). Verkoston tarkoituksena on syventää tietoisuutta ihmisoikeussopimuksen tulkinta- ja soveltamiskäytännöistä siihen kuuluvien tuomioistuinten kesken. Keskeinen toimintamuoto on tietojen vaihtaminen verkostoon kuuluvien valtioiden kansallisista lainsäädännöistä eri oikeudenaloilla sekä oikeuskäytännöistä. Verkoston yhteyshenkilöillä on säännöllisiä tapaamisia, jotka toimivat kansainvälisen keskustelun ja tiedonvaihdon foorumeina.

Korkein oikeus osallistuu myös Venetsia-komission toimintaan, joka on Euroopan neuvoston alainen toimielin, mutta jossa on jäseniä muistakin valtioista. Yksi komission toimintamuodoista on yhteistyö jäsenmaiden perustuslakituomioistuinten ja muiden ylinten tuomioistuinten välillä (JCCJ-verkosto). Verkoston kautta tuomioistuimilla on mahdollisuus esittää muiden maiden tuomioistuimille kysymyksiä

näiden lainsäädännöstä ja oikeuskäytännöstä. Yhteyshenkilöinä korkeimmassa oikeudessa toimivat tehtävään erikseen nimetyt henkilöt (liaison officer).

Yhteistyö Euroopan ulkopuolella

Korkeimman oikeuden pysyvät yhteistyösuhteet Euroopan ulkopuolelle ovat rajalliset. Monenvälisen yhteistyön osalta voidaan todeta, että korkein oikeus on jäsen World Conference on Constitutional Justice (WCCJ) -järjestössä, jonka jäsenenä on 121 valtiosääntötuomioistuinta ja ylintä tuomioistuinta ympäri maailmaa. Järjestön sihteeristönä toimii Venetsian komissio, ja järjestön päätoimintamuoto on muutaman vuoden välein järjestettävä maailmankonferenssi. Korkeimman oikeuden edustaja on myös osallistunut muun muassa Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) järjestämiin seminaareihin Haagissa.

Muutoin korkeimman oikeuden yhteydet Euroopan ulkopuolelle ovat olleet kahdenvälisiä ja perustuneet lähinnä tapaamisiin eri valtioiden ylimpien tuomioistuinten edustajien kanssa. Kiinan korkeimman oikeuden edustajia on tavattu muutaman vuoden välein seminaareissa vastavuoroisilla vierailuilla. Venäjän korkeimman oikeuden kanssa aikaisemmin toteutetut vierailut tuskin jatkuvat näköpiirissä olevana aikana. Korkeimpaan oikeuteen on myös jatkuvasti saatu lukuisia kansainvälisiä vierailuryhmiä ja delegaatioita, vuoden 2023 aikana esimerkiksi Armenian, Moldovan ja Turkin korkeimmista oikeuksista.

Kehitysnäkymiä

Kuten edeltä ilmenee, korkeimmalla oikeudella on moninaista ja aktiivista kansainvälistä yhteistyötä, rajoittuen kuitenkin lähinnä Eurooppaan. Esimerkiksi tuomioistuinten välistä tietojenvaihtoa harjoitetaan jo monen mekanismin kautta, ja kysymykseksi nousee pikemminkin se, miten kaikki tarjolla oleva tieto on käytännössä hyödynnettävissä.

Korkeimman oikeuden kansainväliseen yhteistyöhön käytettävissä olevat resurssit ovat rajalliset, joten pysyvien uusien yhteistyösuhteiden perustamiseen Euroopan ulkopuolelle joudutaan suhtautumaan pidättyvästi. Kuitenkin tapauskohtaista, hyödyllistä yhteistyötä voidaan harjoittaa eri valtioiden korkeimpien oikeuksien kanssa. Painopisteenä on mahdollisuuksien mukaan tukea oikeusvaltiotyötä keskeisissä kehittyvissä maissa. Suomalaiselle oikeusvaltio-osaamiselle ja kokemuksille muutoksenhakujärjestelmän rakentamisesta vaikuttaa olevan maailmalla kysyntää.

KANSLIAPÄÄLLIKÖN KATSAUS

Toimintamenomääräraha ja sen käyttäminen

Korkeimman oikeuden vuoden 2023 toimintamenomääräraha oli 9,178 miljoonaa euroa, minkä lisäksi momentille myönnettiin II lisätalousarviossa 251 000 euroa. Muutokset vuoden 2022 määrärahaan verrattuna liittyivät oikeusministeriön hallinnonalaa tai kaikkia tuomioistuimia koskeviin yleisiin muutoksiin kuten palkkausten tarkistuksiin ja oikeudenhoidon turvaamiseen mutta myös laskennallisiin ja kaavamaisiin toimitila-, matkustus- ja tuottavuussäästöihin. Kysymys ei ollut korkeimman oikeuden toiminnallisten tarpeiden muuttumisesta.

Määrärahasta käytettiin noin 9,801 miljoonaa euroa. Määräraha ylittyi 372 000 eurolla, mikä johtuu jäljempänä kerrotusti aiempaa suuremmasta henkilöstömäärästä. Lisäksi vuoden aikana oli kertaluonteisia tapahtumia, kuten Viron korkeimman oikeuden vierailu ja esittelijöiden opintomatka. Ylitys katettiin aiemmilta vuosilta siirtyneillä määrärahoilla. Toiminnan kuluista 80 prosenttia oli henkilöstökuluja. Toiseksi suurin menoerä oli Pohjoisesplanadin ja Helenankadun rakennuksissa sijaitsevien toimitilojen vuokrat, joiden osuus oli lähes 15 prosenttia. Muista, pienemmistä kuluista merkittävimpiä olivat erilaiset ICT-kulut, joiden määrä on viime vuosina voimakkaasti kasvanut.

Henkilöstö

Toimintavuonna korkeimman oikeuden henkilötyövuosien kokonaismäärä oli 77,8 eli noin 3,8 enemmän kuin edellisellä vuonna (74).

Jäsenten henkilötyövuosia kertyi 18,7. Henkilötyövuosien määrä jäi hieman vajaaksi, koska oikeusneuvos Tuula Pynnän virkavapaudesta seurannut määräaikainen virkasuhde oli Pekka Pulkkisen tultua nimitetyksi vakituisesti oikeusneuvokseksi avoimena 1.4.2023 saakka, josta lukien Pasi Pölönen nimitettiin määräaikaiseksi oikeusneuvokseksi.

Seurannan mukaan jäsenten lainkäyttötyöstä yli 60 prosenttia kohdistui korkeimman oikeuden päätehtävän mukaisesti työskenteleeseen viisijäsenisissä jaostoissa, vajaa neljännes työstä kohdistui 2–3 jäsenen istuntoihin ja kymmenesosa oli päivystysluonteista työtä. Lainkäyttötyöstä alle neljä prosenttia tehtiin yksijäsenisissä jaostoissa. Lainkäytön ja muun korkeimman oikeuden työn lisäksi osa eräiden jäsenten työpanoksesta kohdistui tuomarivalintalautakunnan, tuomarinkoulutuslautakunnan ja Tuomioistuinviraston johtokunnan lakisäätteisiin tehtäviin.

Lainkäyttöesittelijöiden henkilötyövuosien määrä oli 24,7 (23,2 vuonna 2022). Lisäksi oli yksi sivutoiminen esittelijä Ahvenanmaa-asioissa. Esittelijöiden vaihtuvuus oli viime vuosien tapaan suurta. Toimintavuoden aikana seitsemän esittelijää siirtyi toisiin tehtäviin tai jäi eri syistä virkavapaalle. Korkeimmassa oikeudessa aloitti kaksi uutta esittelijää ja kolme palasi virkavapaata. Esittelijöiden vaihtuvuutta kuvaa, että korkeimman oikeuden palveluksessa vuoden 2023 lopulla olleista esittelijöistä yli puolet oli työskennellyt korkeimmassa oikeudessa lyhyemmän aikaa kuin kolme vuotta.

Kansliahenkilöstön henkilötyövuosia oli 33,0 (31,2 vuonna 2022). Lisäyksellä pyrittiin turvaamaan erityisesti esittelyavustajien toimintaedellytyksiä, ja myös varmistamaan toiminnan jatkuvuus eläköitymistilanteessa. Lisäys on käytännössä tarpeen myös aiempia vuosia useampien pitkien poissaolojen vuoksi. Kansliahenkilöstön vaihtuvuus oli aiempiin, vakaisiin vuosiin verrattuna poikkeuksellista. Kuusi henkilöä, mukaan lukien viestintäpäällikkö ja tietopalvelupäällikkö, jäi eläkkeelle, neljä henkilöä jäi virkavapaalle työskennellessään muualla ja yhden henkilön määräaikaisuus päättyi. Vuoden aikana kansliaan rekrytoitiin 15 henkilöä, jotka tietopalvelupäällikköä lukuun ottamatta tulivat ulkopuolelta.

Luettelo korkeimman oikeuden henkilöstöstä toimintavuoden päättyessä 31.12.2023 on vuosikertomuksen lopussa.

Osaamisen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi järjestettiin sisäisinä koulutuksina useita luentotilaisuuksia. Lisäksi henkilöstö osallistui niin tuomarinkoulutuslautakunnan ja Tuomioistuinviraston järjestämään koulutukseen kuin myös kansainvälisiin koulutuksiin. Merkittävä koulutuksellinen panostus oli yhdessä korkeimman hallinto-oikeuden kanssa järjestetty esittelijöiden opintomatka Eurooppaan.

Vuonna 2023 korkeimpaan oikeuteen saapui yhteensä 1888 asiaa.

Elokuussa järjestettiin virkistystilaisuus lähivesillä Lonnassa, ja sen teemoja jatkettiin muun muassa aivoterveysten ja työn keskeytykseen liittyvin asiantuntijaluennoin syksyllä.

Saapuneet ja ratkaistut lainkäyttöasiat

Vuonna 2023 korkeimpaan oikeuteen saapui yhteensä 1888 asiaa eli kutakuinkin sama määrä kuin edeltävänä vuonna (1876 asiaa). Pidemmän aikavälin vertailussa korkeimpaan oikeuteen saapuvien asioiden lukumäärä on pienentynyt. Esimerkiksi vuosina 2011–2013 korkeimpaan oikeuteen saapui vielä vuosittain noin 2500–2700 asiaa.

Kaikista saapuneista asioista 37 oli ruotsinkielisiä.

Hovioikeuksista saapuneista asioista 41 prosenttia oli käsitelty Helsingin hovioikeudessa, 20 prosenttia Turun hovioikeudessa, 15 prosenttia Itä-Suomen hovioikeudessa, 13 prosenttia Rovaniemen hovioikeudessa ja 12 prosenttia 13 prosenttia Vaasan hovioikeudessa. Ennakkopäätösvalitusasioita suoraan kärjäoikeudesta saapui yhteensä 10. Vakuutusasioita saapui 52 ja maa-oikeusasioita 49.

Hovioikeuksista saapuneista asioista jatkokäsittelyluvan myöntämistä koskevien valituslupahakemusten osuus oli rikosasioissa 28 prosenttia ja riita-asioissa 52 prosenttia.

Vuonna 2023 ennakkopäätöksiä eli prejudikaatteja julkaistiin 95. Kaiken kaikkiaan korkein oikeus ratkaisi yhteensä 1813 eli 75 asiaa vähemmän kuin mitä korkeimpaan oikeuteen saapui.

Vuoden 2019 alusta korkeimman oikeuden päätösvaltaisuutta koskevia säännöksiä oikeudenkäymiskaaren 2 luvussa muutettiin. Sen jälkeen yksi jäsen on voinut käsitellä ja ratkaista valitusluvan myöntämisestä koskevan asian, jos on ilmeistä, ettei valitusluvan myöntämiselle ole edellytyksiä, ja eräitä ylimääräisiä muutoksenhakuja. Vuonna 2023 yhden jäsenen kokoonpanossa ratkaistiin 30 prosenttia valituslupa-asioista ja ylimääräistä muutoksenhakua koskevista asioista. Osuus oli 26 prosenttia vuonna 2020, 23 prosenttia vuonna 2021 ja 27 prosenttia vuonna 2022.

Viime vuosina lyhentyneet käsittelyajat pitenevät hieman vuonna 2023. Kaikkien asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 5,9 kuukautta (5,3 kk vuonna 2022). Asioiden, joissa valituslupahakemus hylättiin, käsittelyaika oli keskimäärin 4,7 kuukautta (4,4 kk). Ennakkopäätösten ja muiden asiaratkaisujen käsittelyaika oli

Vuonna 2023 ennakkopäätöksiä eli prejudikaatteja julkaistiin 95.

17,6 kuukautta (16,5 kk). Keskimääräinen käsittelyaika maa-oikeusasioissa (7,2 kk) ja vakuutus-oikeusasioissa (4,2 kk) oli edellistä vuotta lyhyempi.

Vuoden lopussa vireillä olleiden asioiden lukumäärä oli yhteensä 947, joka on hieman suurempi kuin edellisenä vuonna.

Ratkaistujen asioiden määrä suhteessa saapuneiden asioiden määrään ja keskimääräisten käsittelyaikojen kehitys osoittavat, että korkeimman oikeuden työ voitiin edelleen järjestää varsin tehokkaasti huolimatta henkilöstön vaihtuvuudesta.

Työskentelytapojen kehittyminen

Työskentelytapojen kehittämisessä keskeisiä olivat vuonna 2023 edelleen työtapojen sähköistyminen ja AIPA-tietojärjestelmän käyttöönoton yhtä tarkentuva suunnittelu. Vuoden päättyessä korkeimman oikeuden sisäinen, eri henkilöstöryhmiä edustava käyttöönotto-työryhmä oli valmistellut ensimmäisen suunnitelman työnkuluksi ja tehtävänjaoksi AIPA-järjestelmässä.

Vuoden päätteeksi uudistettiin vielä kanslian organisaatio-rakennetta 1.1.2024 lukien. Hallinnollisen esihenkilötyön keskittämiseksi ja kehittämiseksi esihenkilöiden lukumäärää on vähennetty ja kaikkein pienimmistä, kahden hengen yksiköistä on luovuttu. Samalla on vahvistettu esihenkilöiden sijaisjärjestelyt. Virastomestarit siirtyivät osaksi tietohallintoa, jonka esihenkilöksi tulee uusi tietohallinnon asiantuntija. Uudistus luo virastomestareille valmiuksia sähköisen työskentelyn tukemiseen. Tietopalvelun vastuualue eli kirjasto puolestaan siirtyy viestintäpäällikön johdettavaksi. Esittelyavustajien esihenkilöksi vakiintuu hallinnollinen lakimies.

ENNAKKORATKAISU- PYYNTÖ EUROOPAN UNIONIN TUOMIO- ISTUIMELLE

Kertomusvuonna korkein oikeus pyysi unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua palvelussopimusta koskevassa asiassa.

Ennakkoratkaisupyyntö
22.6.2023

Asiassa (S2022/404) on kysymys matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 5 artiklan 3 kohdan tulkinnasta. Ratkaistavana on, onko lentoyhtiö velvollinen maksamaan matkustajalle asetuksen 7 artiklan mukaisen vakiokorvauksen vai onko kyseessä ollut korvauksen maksamisesta vapauttava asetuksen 5 artiklan 3 kohdan mukainen poikkeuksellinen olosuhde, jota ei olisi voitu välttää, vaikka kaikki kohtuudella edellytettävät toimenpiteet olisi toteutettu.

Korkein oikeus on varattuaan asianosaisille tilaisuuden lausua ennakkoratkaisupyyntönsä sisällöstä päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää Euroopan unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1. Voiko lentoliikenteen harjoittaja vedota asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin poikkeuksellisiin olosuhteisiin pelkästään sillä perusteella, että lentokoneen valmistaja on ilmoittanut, että kyse on ollut koko lentokonetyyppejä koskevasta piilevästä ja lentoturvallisuuteen vaikuttavasta suunnitteluvirheestä, vaikka ilmoitus on annettu vasta lennon viivästymisen tai peruuttamisen jälkeen?

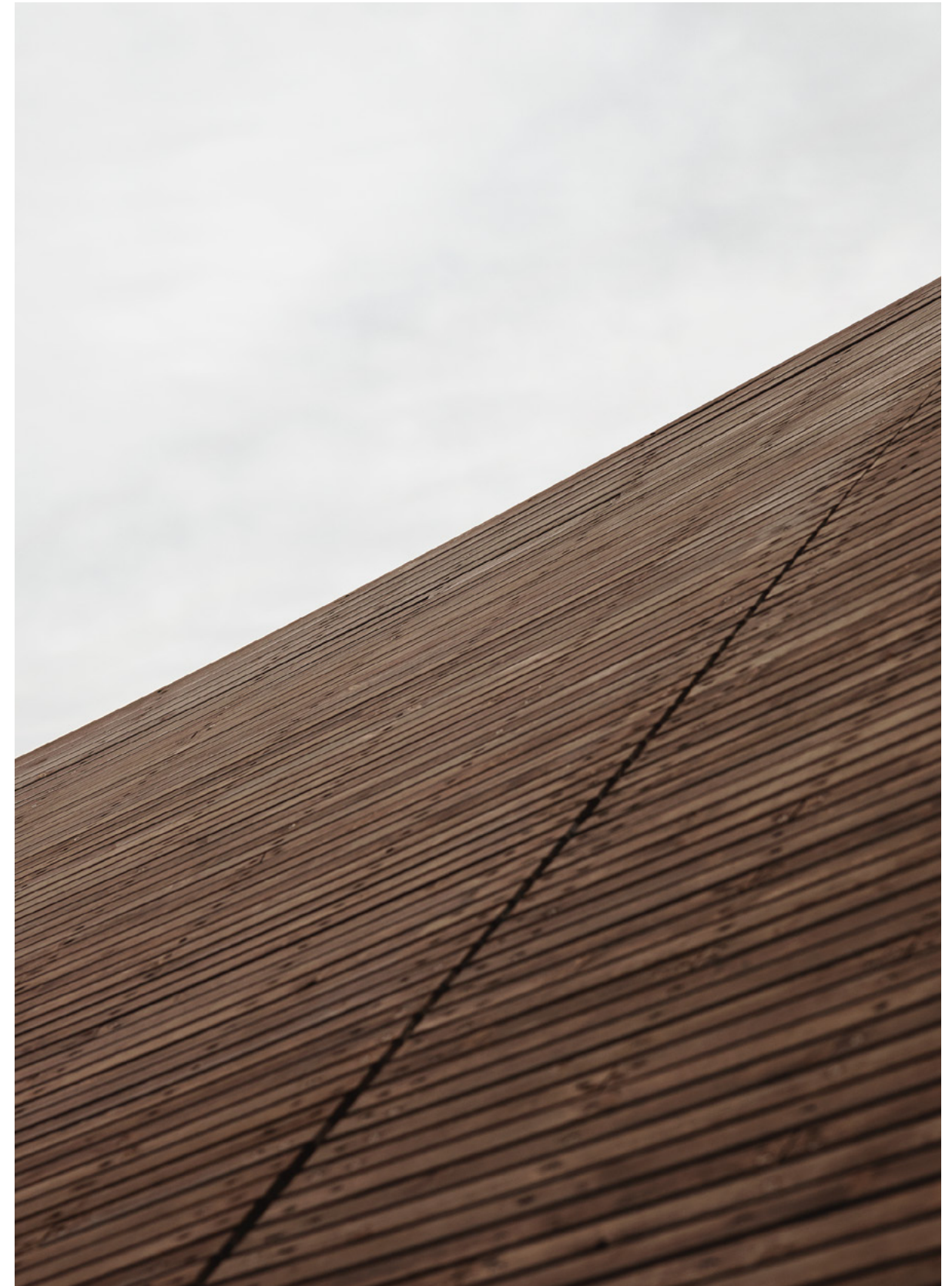
2. Jos vastaus ensimmäiseen kysymykseen on kielteinen ja arvioidaan sitä, ovatko olosuhteet johtuneet tapahtumista, jotka liittyvät asianomaisen lentoliikenteen harjoittajan toiminnan tavanomaiseen harjoittamiseen ja jotka ovat luonteensa tai alkuperänsä vuoksi tämän tosiasiallisesti hallittavissa, onko unionin tuomioistuimen ratkaisukäytäntö, joka koskee tiettyjen teknisten osien ennen aikaista toimimattomuutta, sovellettavissa nyt kysymyksessä olevan kaltaiseen tapaukseen, jossa kysymyksessä olevaa uutta lentokonetyyppejä rasittaneen virheen luonteesta ja sen korjausmekanismista ei ollut vielä lennon peruuntuessa tietoa valmistajalla eikä lentoliikenteen harjoittajalla?

OVERVIEW BY THE PRESIDENT

2023 was another year of conflict in many places around the world. Our neighbour Russia continued its bloody aggression against Ukraine, with no end in sight. In the Middle East, the tensions came again to a head with acts of terrorism and with military action in response. Conflicts and controversies arose also in other parts of the world and there appeared to be little chance of de-escalation. In Finland, the situation was relatively stable, but even we, a newly minted NATO member, were not spared instances of hybrid tactics directed against our interests.

Such instances resulted in rapid and determined response by Finnish authorities and political decision-makers, still respecting the rule of law and in compliance with relatively modern pertinent legislation. In accordance with the rule of law, the legality of the decisions to be taken could be pre-cleared by the relevant oversight authorities and, once taken, they could also be challenged before the independent courts of law.

All exercise of public authority can, and should, be critically appraised on substance, but Finnish public debate was regrettably not fully free of overreaction and exaggeration. Indeed, it is quite easy to hold on to legality and the rule of law under normal conditions, but it is even more important in situations where these principles are put to the test. Failing to do so will endanger the fundamental values which we are supposed to be defending in the first place.

It is, of course, clear that the Supreme Court and the other independent courts of law will decide the matters before them solely on the basis of the law, lawful reasoning and the evidence presented in the case at hand – regardless of the intensity of the public debate that may go on at the same time. The courts must also comply with Finland’s international human rights treaty obligations in accordance with the relevant human rights case law. It should be emphasised, inter alia, that everyone is equal before the law and the courts and that everyone can rely on the same, regardless of background or characteristics.

Some positive developments could be seen in the operating environment of the courts during the reporting year. Late in the previous year, the Government had submitted its first ever report to the Parliament of Finland on the administration of justice, indicating e.g. that the financial resources and especially the standing funding of the whole of the court system were not at an adequate level. Accordingly, both the previous Government and the current one increased the financial resources of the court system, notwithstanding the dire situation of Finnish public finances. This budget increase was both necessary and noteworthy, even though not all of the shortfall indicated in the Government report was covered. It is now a task for the courts to make appropriate use of these resources and take new recruitment very seriously. The budget allows both for the permanent employment of hitherto temporary staff and for completely new recruitment.

Determined steps were taken in 2023 also for the development of the judicial system in other respects. In February, the Ministry of Justice established a broad-based Judicial System Working Group (Working Group for the Protection of the Rule of Law and for the Development of the Judicial System), whose term ends in December 2027. The Working Group has extensive terms of reference so as to develop the judicial system by means of legislation and improvements of operating conditions. The Working Group is also tasked to evaluate the possible needs for constitutional amendment or legislation for the safeguarding of the independence of the judiciary. This latter, important work is entrusted to the connected, but independently operating Working Group on the Constitutional Guarantees for the Independence of the Judiciary.

As far as concerns adjudication, its development is a task for the independent courts of law and for the other actors in the judicial system. In March, a ten-year Strategy of the Judiciary was adopted for 2023–2033. The strategic vision is that the courts will provide a high standard of legal protection quickly and using modern methods. The operative goals include, inter alia, that cases are decided quickly, at a high standard and at a reasonable cost, and that legal protection is equally ensured throughout the country.

The courts must also comply with Finland’s international human rights treaty obligations in accordance with the relevant human rights case law.

Once adopted, a strategy needs to be implemented, which is not a very simple proposition at all. It is a given that practical development work must continue in close co-operation with relevant stakeholders, especially the Prosecution Service and the Bar. It is widely agreed that the greatest problems at this time relate to the length of proceedings and that, over the next few years, the focus of the development work must be on a significant improvement in procedural promptness. This joint development effort has already begun, and I believe it will gain yet more speed and traction as time goes by.

As regards the Supreme Court’s own, everyday work of adjudication, 2023 proved to be something of a normal year, after several years impacted by the Covid pandemic. A little over 1,800 decisions were handed down. Out of these, 95 were issued as precedent rulings, which is the main task of the Supreme Court. In other words, the rate of issue of precedents returned to a normal level, following the little dip of the preceding year. Throughput times remained reasonable, as has been the case also during the preceding years.

Several noteworthy precedents were handed down during the reporting year. For example, the ruling KKO 2023:17, where the Supreme Court held that certain members and alternate members of a municipal board had committed abuses of public office, was subject to extensive public interest. Another ruling, KKO 2023:24, where the Supreme Court held that the use in evidence of ‘Anom phone’ messages intercepted in an FBI undercover operation was not to be excluded, had a broad impact on a number of other pending criminal cases.

An example of a complicated legal issue was present in the ruling KKO 2023:35, decided by a reinforced panel of the Supreme Court. That case turned on the interaction of the Finnish unit-fine penalty system and the principle of proportionality under EU law in a situation where the amount of the fine was to be quite high in view of the minor significance of the criminal act. The effect of the European Convention on Human Rights was at hand e.g. in the case KKO 2023:93, where the Finnish State was ordered to pay compensation for a fundamental rights and human rights violation because of shortcomings in the due process rights of an individual subjected to medication without consent.

The total number of cases received by the Supreme Court has stabilised at a level lower than that of earlier years, at some 1,900 to 2,000 cases per year. There has been a marked decrease in the number of petitions for leave to appeal in civil cases, while the number of criminal cases has remained relatively stable over time. Moreover, many of the civil cases have been ones where the Court of Appeal has not granted the appellant leave to proceed in the Court of Appeal, which means that the matter at hand before the Supreme

Court has been simply whether the appellant should have been granted leave to proceed and the case returned to the Court of Appeal.

The Constitution grants the supreme courts of law the right to propose legislative action. The Supreme Court has made use of this right where necessary, but in practice quite seldom. In June 2023, the Supreme Court sent a legislative proposal to the Government regarding the adjustment of the provisions in the Code of Judicial Procedure governing appeal to the Supreme Court. The purpose of the proposal is to increase the opportunities of the Supreme Court to issue precedent rulings especially in civil cases. The proposal has since been circulated for comments and, in the main, the comments received have been positive.

One of the proposed adjustments was a new section on 'leapfrog leave to appeal' to the Supreme Court. In practice, this would mean that the Supreme Court could decide precedent questions also in cases where the Court of Appeal has not granted leave to proceed, and consider the criteria for granting leave to proceed and the need to return the case to the Court of Appeal only afterwards.

Another new provision was also proposed into the Code of Judicial Procedure, for the introduction of referring precedent issues to the Supreme Court. Under the proposed provision, a District Court or a Court of Appeal could refer an issue to the Supreme Court for a precedent ruling on the application of the law in a case pending before the lower court. The Supreme Court could take the issue up for a ruling if this were important regarding the application of the law in other similar cases or regarding the coherence of judicial practice. The proposed provision would mean that where an important issue requiring a precedent ruling arises in a lower court, the Supreme Court could hand down a ruling already at an early stage of the proceedings. This would be especially useful in situations where the same issue is at hand in several pending proceedings. The new possibility could be useful also e.g. in civil cases relating to small consumer claims, which are unlikely to ever come before the Supreme Court via the regular avenues of appeal.

The Supreme Court again experienced relatively high staff turnover during the reporting year. Justice Pekka Koponen retired, and the vacancy was filled by Justice Pasi Pölönen, who had been serving on a temporary basis until then. Justice Kaarlo Hakamies took a seat on a temporary basis in the beginning of the year. The Supreme Court anticipates and indeed welcomes a reasonable rate of turnover among the referendary staff, but recently the rate has been somewhat high. The Supreme Court clerical staff normally has quite long careers with us, but recent years have seen the retirement

of many experienced staff members. I am happy to note that we have been able to recruit new, competent personnel to all vacancies.

For some time now, the Supreme Court has had Justices serving on a temporary basis, as two of our permanent Justices have been on extended leave of absence for reason of other judicial duties. That said, members of the judiciary, especially in the supreme courts, should serve in permanent positions for reasons of principle and practicality alike. On the initiative of the Supreme Court, the Government included the establishment of a new position of Justice in the state budget, allowing for the recruitment of a new Justice in a permanent position instead of temporary appointment, without increasing the total number of Justices.

One of the pleasant developments post-Covid has been that our domestic and international contacts and co-operation have increased and gained quite a lot of traction. For instance, the Supreme Court has continued its working visits to the Courts of Appeal, with the turn of the Helsinki and Rovaniemi Courts of Appeal in 2023. Mutually beneficial discussions took place in both visits. In October, the Court of Appeal of Turku celebrated its 400th anniversary in solemn fashion. In November, the Supreme Court arranged a prosecution service day, which attracted the participation of a great number of Finnish prosecutors.

One of the high points of the reporting year was the September visit of the Supreme Court of Estonia to Finland, with almost all of our Estonian colleagues participating.

We are well positioned to carry on with the work of the Supreme Court also in 2024 from a stable situation. One of the important themes of the coming year will be the new case management system AIPA, which is now likely to be introduced, at last, also in the Supreme Court.

I thank the staff of the Supreme Court for work well done and our partners for good co-operation again in 2023.

ANNETUT LAUSUNNOT

Korkein oikeus antoi vuonna 2023 seuraavat lausunnot:

27.2.2023

Lausunto tuomioistuimien ulkopuolisen riidanratkaisun ja sovittelun kehittämiseksi tehdystä selvityksestä (KKO-HD/119/2023)

15.3.2023

Lausunto pienriitamenettelyä koskevasta arviomuistiosta (KKO-HD/77/2023)

23.3.2023

Lausunto julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta koskevan lainsäädännön uudistamista koskevasta työryhmämietinnöstä (KKO-HD/101/2023)

30.8.2023

Lausunto rikosprosessin sujuvoittamista arvioineen työryhmän muistiosta (KKO-HD/657/2023)

22.11.2023

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi Nato SOFAn ja Pariisin pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja niihin liittyviksi laeiksi (KKO-HD/1444/2023)

Ahvenanmaan maakuntalakeja koskevat lausunnot

27.2.2023

Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 23.11.2022 om antagande av landskapslag om ändring av landskapslagen om ekologisk produktion (KKO-HD/49/2023)

20.4.2023

Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 7.12.2022 om antagande av landskapslag om ändring av jaktlagen för landskapet Åland (KKO-HD/174/2023)

20.4.2023

Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 11.1.2023 om antagande av landskapslag om tillämpning av lagen om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av EU-rätten och den nationella lagstiftningen och om antagande av landskapslag om ändring av landskapslagen om Landskapsrevisionen (KKO-HD/175/2023)

31.5.2023

Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 13.3.2023 om antagande av landskapslag om ändring av landskapslagen om tillgängliga webbplatser och mobila applikationer inom landskapsförvaltningen (KKO-HD/520/2023)

31.5.2023

Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 13.3.2023 om antagande av landskapslag om ändring av landskapslagen om miljöskydd (KKO-HD/521/2023)

21.6.2023

Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 5.5.2023 om antagande av landskapslag om ändring och temporär ändring av landskapslagen om studiestöd (KKO-HD/754/2023)

5.9.2023

Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 29.5.2023 om antagande av landskapslag om tillfällig skatt på vinster inom elbranschen och sektorn för fossila bränslen (KKO-HD/877/2023)

5.9.2023

Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 29.5.2023 om antagande av vägtrafiklag och trafikbrottslag för Åland samt flera andra landskapslagar (KKO-HD/878/2023)

6.9.2023

Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 7.6.2023 om antagande av en landskapslag om ändring av lagtingsordningen för Åland samt tre andra landskapslagar (KKO-HD/964/2023)

20.12.2023

Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 25.9.2023 om antagande av landskapslag om skyddshem (KKO-HD/1471/2023)

VIERAILUT JA TAPAHTUMAT

Korkeimman oikeuden vieraat

- 25.1. Department for the Execution of Judgments of the European Court of Human Rights
- 9.5. Tuomioistuinviraston ylijohtaja Riku Jaakkola ja päällikkö Anu Koivuluoma
- 23.5. Ryhmä Armenian oikeusministeriöstä ja tuomioistuinneuvostosta
- 17.8. Ryhmä Turkin korkeimmasta oikeudesta
- 7.–9.9. Viron korkein oikeus
- 26.9. Oikeusministeri Leena Meri
- 19.10. Eduskunnan lakivaliokunta
- 16.11. Eduskunnan perustuslakivaliokunta
- 8.12. Ryhmä Moldovan korkeimmasta oikeudesta, parlamentista ja oikeudenhoidon eri toimijoita

Tapahtumat

- 3.2. Korkeimman oikeuden vierailu Helsingin hovioikeudessa
- 29.5. Tuomari Niilo Jääskisen luento
- 6.6. Seniorilounas
- 6.6. Virkistystilaisuus Ateneumissa
- 8.6. Vierailu Suomen Tietotoimiston (STT) toimituksessa
- 15.8. Tuomari Heikki Kannisen luento
- 31.8. Virkistyspäivä Lonnan saarella
- 6.10. Korkeimman oikeuden vierailu Rovaniemen hovioikeudessa
- 10.11. Korkeimman oikeuden syyttäjäpäivä

Muita vierailuja

- 25.1. 223. Maanpuolustuskurssi
- 26.1. Opiskelijavierailu
- 1.2. Helsingin Suomalaisen Yhteiskoulun ranskankielisiä vaihto-oppilaita
- 3.2. Tapiolan lukion opiskelijoita

- 3.4. Oikeustieteen ylioppilaiden yhdistys Judica ry
- 13.4. Pykälä ry ja pohjoismaisia vieraita
- 17.4. Helsingin Suomalaisen Yhteiskoulun oppilaita
- 18.4. Juristklubben Codex rf
- 21.4. Oikeustieteen Ylioppilaiden Yhdistys Lex ry
- 27.4. Hämeen Asianajajat
- 25.5. Lapsioikeusjuristit ry
- 31.5. Perintämiehet ry
- 9.6. Helsingin kärjäoikeuden 4. osasto
- 11.6. Pohjoismaisen oikeustieteen opiskelijoiden oikeustapauskilpailun finaali korkeimman oikeuden tiloissa
- 30.8. Liikenne- ja potilasvahinkolautakunta
- 12.9. Ryhmä eläköityneitä tuomareita ja kansliapäälliköitä
- 26.9. Europan Judicial Training Network (EJTN) vaihtotuomareita Euroopan eri maista
- 2.10. Euroopan siviili- ja kauppaoikeudellisen verkoston (EJN) kansallinen verkosto
- 5.10. Nuorten välimieskerho ry (YACF)
- 27.10. Helsingin hovioikeuden 1. osasto
- 31.10. Oikeustieteen opiskelijoita Åbo Akademista
- 23.11. Pykälän Alumnit ry
- 17.11. Vaasan Asianajajayhdistys
- 23.11. Lakitoimisto Fondia
- 29.11. Oikeusministeriön hallinnonalan tietopalvelujen kehittämispäivä
- 30.11. Eurooppaoikeuden yhdistys ry
- 11.12. Lukiolaisten Oikeusguru-kilpailun finaali korkeimman oikeuden tiloissa
- 13.12. Helsingin yliopiston ympäristö-oikeuden oikeudenkäyntikurssi

RIIGIKOHUS VIERAILULLA HELSINGISSÄ

Riigikohus eli Viron korkein oikeus saapui vierailulle ja yhteiseen seminaariin Helsinkiin 6.–8.9.2023. Tapaaminen oli jatkoa korkeimman oikeuden vierailulle Tartossa toukokuussa 2019, ja presidenttien tapaamisille eri yhteyksissä. Mutkattomalle yhteistyölle oli hyvät lähtökohdat myös sen ansiosta, että rikososaston osastonjohtaja, tuomari Saale Laos oli korkeimmassa oikeudessa tuomari-vaihdossa marraskuussa 2021.

Vierailu alkoi tervetulo- ja tutustumistilaisuudella keskiviikkoiltana 6.9.2023. Vilkas puheensorina täytti välittömästi korkeimman oikeuden tilat Pohjoisesplanadilla. Tällaiset tapahtumat, joihin kahden maan korkeimpien oikeuden lähes koko jäsenkunnat osallistuvat, ovat hyvin harvinaisia.

Torstaina kokoonnuttiin yhteisseminaariin korkeimman oikeuden Panttitaliin. Valmistelluissa puheenvuoroissa käsiteltiin korkeimpien oikeuksien työn järjestämistä, valituslupaharkintaa sekä viimeaikaista oikeuskäytäntöä siviilioikeuden ja rikosoikeuden aloilta. Yhteisiä keskustelunaiheita löytyi runsaasti, ja päivän anti oli ammatillisesti korkeatasoinen. Ajatustenvaihtoa jatkettiin vielä juhlaillallisella.

Perjantaina ohjelma oli kulttuuripainotteinen. Kierroksella Tuusulanjärven maisemissa tutustuttiin Ainolaan ja vierailtiin lyhyemmin taiteilijayhteisön muissa pihapiireissä. Vierailun päätti lounas ravintola Krapihovin historiallisessa tunnelmassa.

TILASTOT

STATISTICS

KORKEIN OIKEUS
VUOSIKERTOMUS
2023

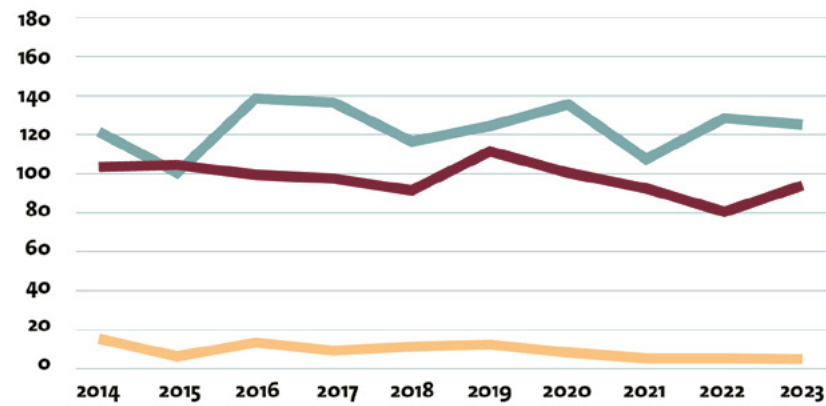
Tilastoista käy ilmi keskeisiä korkeimman oikeuden toimintaa kuvaavia numeerisia tietoja viimeiseltä kymmeneltä vuodelta.

The statistics provide numerical data on the key operations of the Supreme Court over the past ten years.

Myönnetyt valitusluvat, ennakkopäätökset ja suulliset käsittelyt

Leaves to appeal, precedents and oral hearings

- Valitusluvat
Leaves to appeal
- Ennakkopäätökset
Precedents
- Suulliset käsittelyt
Oral hearings

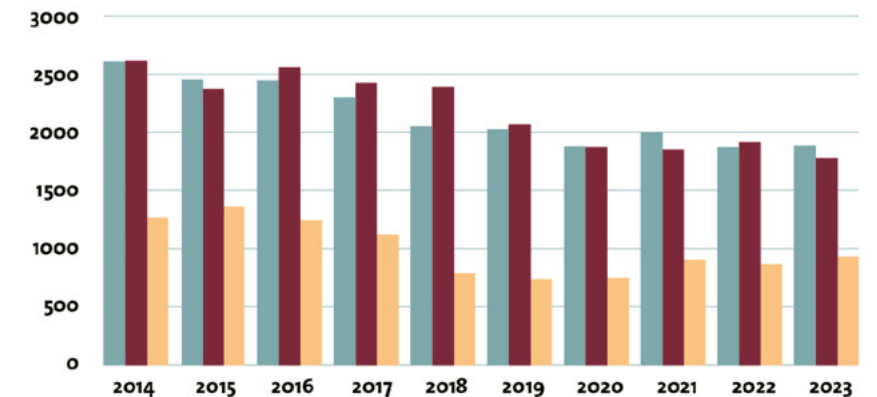

	Valitusluvat <i>Leaves to appeal</i>	Ennakkopäätökset <i>Precedents</i>	Suulliset käsittelyt <i>Oral hearings</i>
2014	122	104	16
2015	101	105	7
2016	139	100	14
2017	137	98	10
2018	117	92	12
2019	125	112	13
2020	136	101	9
2021	108	93	6
2022	129	81	6
2023	124	95	5

Saapuneet, ratkaistut ja ratkaisematta olevat asiat

Cases submitted, resolved and pending at year end

- Saapuneet
Submitted
- Ratkaistut
Resolved
- Ratkaisematta
Pending

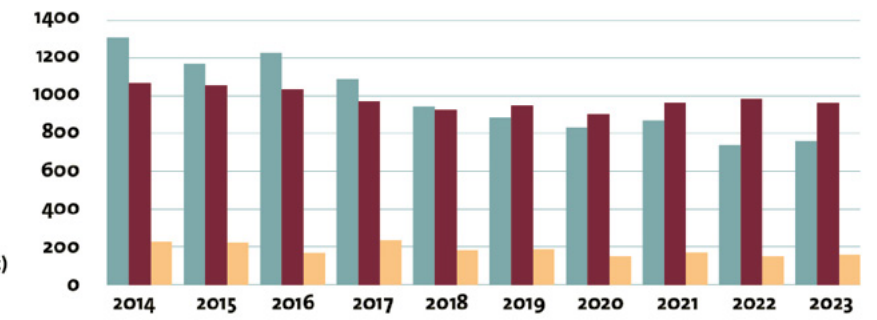

	Saapuneet <i>Submitted</i>	Ratkaistut <i>Resolved</i>	Ratkaisematta <i>Pending</i>
2014	2 611	2 617	1 271
2015	2 456	2 378	1 364
2016	2 449	2 563	1 248
2017	2 303	2 428	1 124
2018	2 055	2 395	788
2019	2 028	2 069	740
2020	1 882	1 876	750
2021	2 005	1 855	906
2022	1 876	1 917	868
2023	1 888	1 813	947

Saapuneet asiat asiaryhmittäin

Cases by subject matter, submitted

- Siviiliasiat (riita-, vakuutus- ja maa- ja metsätalouden oikeusasiat)
Civil cases (civil, insurance and land law cases)
- Rikosasiat
Criminal cases
- Hakemusasiat (tuomion purku ym.)
Petitions (reversals of a final judgment etc.)

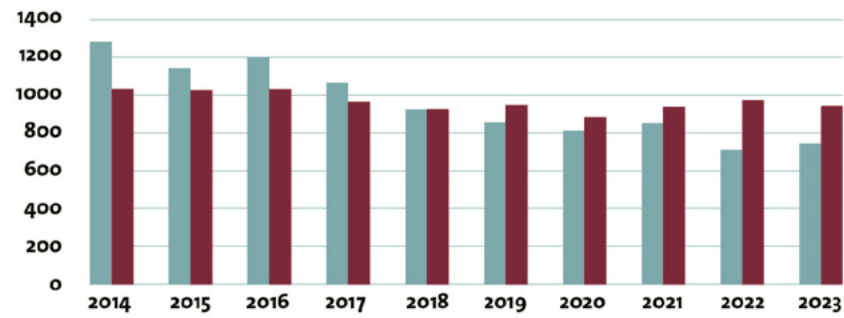

	Riita <i>Civil</i>	Vakuutus <i>Insurance</i>	Maa <i>Land</i>	Rikos <i>Criminal</i>	Hakemus <i>Petition</i>
2014	1013	181	120	1 065	216
2015	884	192	94	1 055	210
2016	999	138	87	1 039	168
2017	862	155	72	978	230
2018	767	103	69	933	176
2019	725	92	65	948	179
2020	683	102	45	898	148
2021	733	60	71	961	171
2022	653	29	52	983	153
2023	649	52	62	963	156

Saapuneet valituslupahakemukset

Applications for leave to appeal, submitted

- Sivilliasiat (riita-, vakuutus- ja maa oikeusasiat)
Civil cases (civil, insurance and land law cases)
- Rikosasiat
Criminal cases

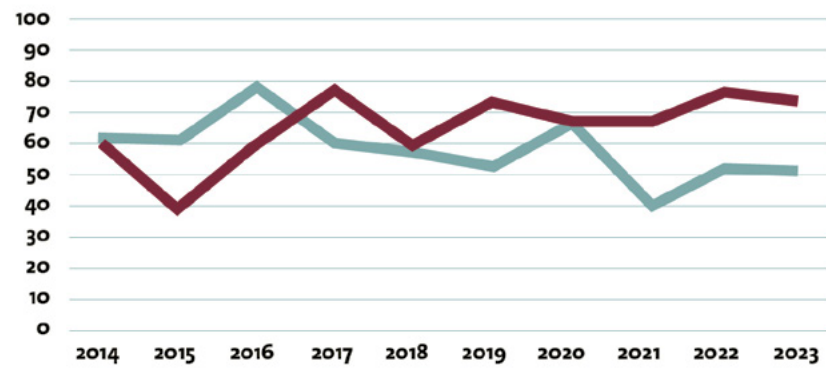

	Riita Civil	Vakuutus Insurance	Maa Land	Rikos Criminal
2014	1 003	172	105	1 030
2015	881	189	73	1 024
2016	995	135	69	1 029
2017	860	148	58	965
2018	765	102	56	924
2019	724	83	47	948
2020	682	100	30	884
2021	732	60	58	936
2022	653	29	29	973
2023	647	52	34	952

Myönnetty valitusluvut

Applications for leave to appeal, granted

- Sivilliasiat (riita-, vakuutus- ja maa oikeusasiat)
Civil cases (civil, insurance and land law cases)
- Rikosasiat
Criminal cases

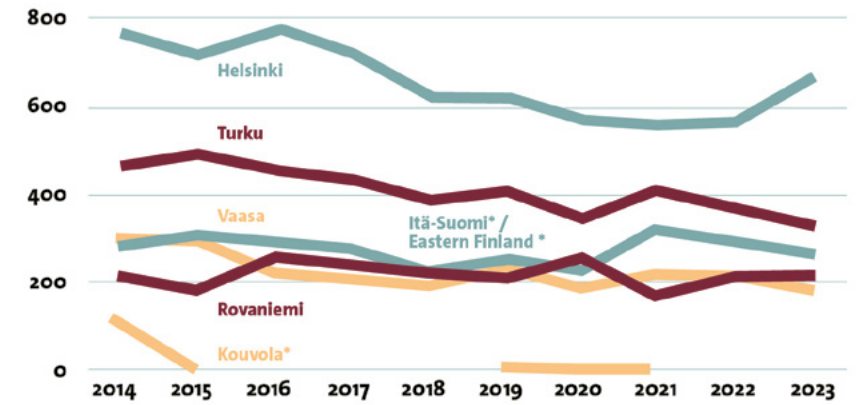

	Riita Civil	Vakuutus Insurance	Maa Land	Rikos Criminal
2014	56	4	2	60
2015	54	4	3	40
2016	75	1	3	60
2017	47	4	9	77
2018	50	5	2	59
2019	51	2	0	72
2020	63	2	3	68
2021	39	1	0	68
2022	48	3	1	77
2023	47	1	3	73

Hovioikeuksista korkeimpaan oikeuteen saapuneet asiat

Cases submitted to Supreme Court from Courts of Appeal

- * Itä-Suomen ja Kouvolan hovioikeudet yhdistettiin Itä-Suomen hovioikeudeksi 1.4.2014.
- * The Court of Appeal of Kouvola was unified with that of Eastern Finland 1 April 2014.

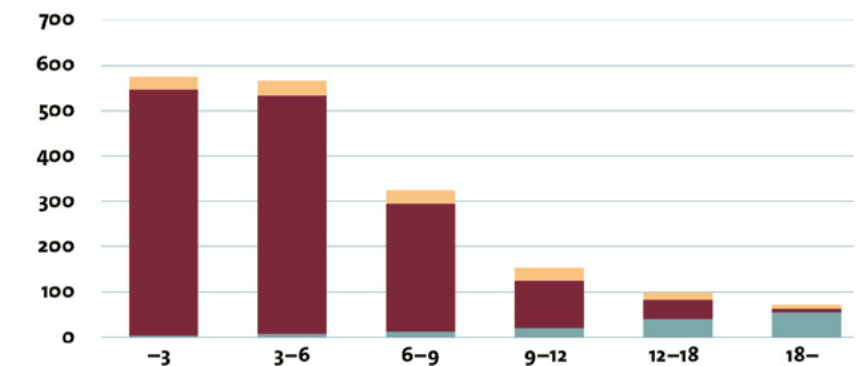

	Helsinki	Itä-Suomi* Eastern Finland*	Kouvola*	Rovaniemi	Turku	Vaasa	Yhteensä Total
2014	772	281	111	218	467	298	2 147
2015	724	309	3	184	490	294	2 004
2016	781	286	3	253	461	220	2 001
2017	727	275	3	236	441	209	1 888
2018	623	223	2	219	395	191	1 651
2019	622	251	2	213	408	226	1 722
2020	580	226	1	240	348	197	1 592
2021	568	328	1	183	406	211	1 697
2022	579	294	1	208	361	210	1 652
2023	668	237	1	210	321	189	1 625

Keskimääräisiä käsittelyaikoja 2023

Average processing times 2023

- Ennakkopäätökset ja muut asiaratkaisut
Precedents and other cases resolved on the merits
- Valituslupahakemukset
Applications for leave to appeal
- Ylimääräisen muutoksenhaun asiat
Extraordinary remedies

Kk Months	Kaikki asiat All	Ennakkopäätökset ja muut asiaratkaisut	Valituslupahakemukset	Ylimääräinen muutoksenhaku
-3	591	1	539	33
3-6	569	6	527	33
6-9	326	11	283	29
9-12	158	17	108	29
12-18	90	38	42	20
18-	71	54	9	7

HENKILÖKUNTA

31.12.2023

Presidentti Leppänen Tatu
Kansliapäällikkö Norrman Wilhelm

Jäsenet

Oikeusneuvos Antila Tuomo
Engstrand Lena
Guimaraes-Purokoski Alice
Hakamies Kaarlo (ma.)
Huovila Mika
Häyhä Juha
Ilveskero Mika
Kantor Ari
Koponen Pekka
Mäkelä Juha
Ojala Timo
Pulkkinen Pekka
Pynnä Tuula (virkavapaalla)
Pölonen Pasi (ma.)
Sippo Jukka
Tammi-Salminen Eva
Tapani Jussi
Turpeinen Tuija
Uusitalo Kirsti
Välimaa Asko (virkavapaalla)

Vuonna 2023 eläkkeelle jääneet

Osastosihteeri Pirjo Hyvönen
1.10.2023 lukien
Tietopalvelupäällikkö
Marjut Kokko 1.9.2023 lukien
Apulaiskirjaaja Marja-Riitta
Rissanen 1.4.2023 lukien
Osastosihteeri Terhi Ruohola
1.6.2023 lukien
Osastosihteeri Marjut
Söderström 1.9.2023 lukien

Esittelijät

Esittelijäneuvos Autio Tiina-Liisa
Heikinsalmi Minna
Jutila Paula
Kuparinen Kaisa
Salonen Jukka-Pekka
Ma. esittelijäneuvos Aspelund Sofia
Holkeri Sanna
Kempainen Heikki
Klinga Kaisa (virkavapaalla)
Pihlamma Juha
Vanhempi oikeussihteeri Elo Elina
Haga Pia (virkavapaalla)
Hiltunen Ville
Jokinen Aksu (virkavapaalla)
Koskenniemi Johannes
(virkavapaalla)
Leino Silja
Ma. vanhempi oikeussihteeri Heino Heikki
Klami-Wetterstein Paula
Ratilainen Pauliina
Ritakari-Rautio Laura
(virkavapaalla)
Oikeussihteeri Ingström Saara (virkavapaalla)
Lind Mikaela
Reijonen-Schofield Maria
(virkavapaalla)
Ravi Leena (virkavapaalla)
Vähätalo Tuukka
Ma. oikeussihteeri Immonen Minna
Jämsä Jurkka
Kallio Mirka
Moilanen Juhana
Pyöriä Matti
Oa. ma. oikeussihteeri (Ahvenanmaa-asiat) Salminen Janne

Kansliahenkilöstö

Apulaiskirjaaja Ala-Krekola Wilhelmina
Arkistonhoitaja Syd Isto (virkavapaalla)
Ma. arkistonhoitaja Kauppinen Janne
Erikoissuunnittelija Kouki Jaana-Maija
Hallinnollinen lakimies Tolttila Karri
Hallinnollinen sihteeri Happonen Pia
Informaatikko Tükenmez Eija
(virkavapaalla)
Ma. informaatikko Heikkilä Piia
Johdon sihteeri Saastamoinen Riitta
(virkavapaalla)
Ma. johdon sihteeri Konka Emmi
Kirjaaja Nurminen Marja
Osasto-/toimistos sihteeri Ikonen Suvi
Jaakkola Nina
Kaartoaho Saija
Katainen Merja
Lampinen Max
Lignell Minna
Rantonen Oili
Rättö Outi
Takkinen Pirkko
Ultamo Suvi
Vilpa Raila

Kansliahenkilöstö

Ma. osasto-/toimistos sihteeri Aalto Ira
Ekström Miska
Keränen Minna
Kokko Kirsi
Kokko Tuire
Turunen Minna
Tarkastaja Häggqvist Marina
Sillman Jorma
Ma. tietopalvelupäällikkö Mononen Tanja
Ma. toimistos sihteeri/ICT-yhdyshenkilö Saviranta Linus
Viestintäasiantuntija Kuisma Minna
Ma. viestintäasiantuntija Lantto Niina
Viestintäpäällikkö Sive Pia
Virastomestari Koukkari Kauko
(virkavapaalla)
Ma. virastomestari Akkanen Sami
Turunen Juha
Wahlstén Sauli